

Seinäjoen Maakuntatalon rakennusinventointi

Kiinteistö Oy Seinäjoen Maakuntatalo, Kalevankatu 14 (743-1-27-14)

Olli Joukio 2020

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
1.1. Inventoinnin lähtökohdat	3
1.2. Aikaisemmat inventoinnit ja arvioinnit	4
1.3. Muut rakennusta koskevat selvitykset	4
1.4. Kaavatilanne	5
2. SEINÄJOEN MAAKUNTATALO	6
2.1. Maakuntatalohanke	6
2.2. Alkuperäinen rakennusvaihe ja käyttäjät	7
2.2.1 Ulkoasu	10
2.2.2 Sisätilat	13
2.3 Käyttötarkoituksen muutos 1970-luvulla sekä myöhemmät muutokset	18
2.4. Nykytila	23
2.4.1. Ulkoasu	23
2.4.2. Sisätilat	28
2.4.3. Lähiympäristö ja pihapiiri	34
3. KOHTEEN ARVIOINTI	40
3.1. Arvottamismenetelmä	40
3.2. Maakuntatalon arvot	40
Lähdeluettelo	42

Maakuntatalo iltavalaistuksessa marraskuussa 2020.

Kannen kuva: Uudehko Maakuntatalo kuvattuna 1950-60-lukujen taitteessa. (Porstua-verkkopalvelut)

1. JOHDANTO

1.1. Inventoinnin lähtökohdat

Seinäjoen keskustassa Keskuspuiston laidalla sijaitseva Eino Niemelän suunnittelema vuonna 1958 valmistunut Maakuntatalo rakennettiin aikanaan paikallisten ja maakunnallisten yhdistysten käyttöön maakunnallista yhteistyötä kuvaavaksi symboliksi. Urheilutalona ja kulttuurikeskuksena toiminut rakennus edusti aikansa monitoimitalosuunnittelua, jossa yhdistyy tavallaan urheilutalon ja seuratalojen perinne. Etelä-Pohjanmaan voimakasta maakuntaidentiteettiä ilmentävä rakennus on rakennustyyppinä koko maata ajatellen poikkeuksellinen.

Maakuntatalo toimi alkuperäisessä käytössään noin 16 vuotta. Vuosina 1974–76 rakennus muutettiin suurelta osin elokuvateatterin käyttöön ja kellarissa sijainnut uimahalli muutettiin silmälääkäriaseman tiloiksi. Rakennuksen liike- ja toimistotilat säilyivät edelleen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Rakennus toimi inventointihetkellä edelleen tässä käytössä, joskin osa liike- ja toimistotiloista on jäänyt hiljattain tyhjilleen. Myös päävuokralainen, rakennuksessa yli 40 vuotta toiminut ja nykyisin Bio Rex-ketjuun kuuluva elokuvateatteri Marilyn on siirtymässä uusiin tiloihin.

Kiinteistön omistaja haki kiinteistölle maaliskuussa 2017 asemakaavan muutosta uudisrakentamista varten ja purkulupaa maaliskuussa 2018. Purkulupaa perusteltiin esimerkiksi Maakuntatalon kellarirakenteissa todettujen korkeiden mikrobipitoisuuksien vuoksi ja koska rakennuksen tilat eivät tällaisenaan vastaa enää nykyaatimuksia. ELY-keskus totesi 9.4.2018 purkulupahakemusta koskevassa lausunnossaan, että kohteella on maakunnallista merkitystä ja edellytti, että purkulupaharkintaa varten Maakuntatalosta tulee laatia rakennushistoriallinen selvitys, jossa tulee tarkemmin ottaa kantaa rakennuksen paikalliseen ja maakunnallinen arvoon sekä säilyneisyyteen niin ulko- kuin sisätilojenkin osalta. Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo jätti 17.4.2018 lausunnon, jossa vastustettiin purkamissuunnitelmaa.

Alvarian ry teki huhtikuussa 2018 rakennusperinnön suojelusta annetun lain nojalla ELY-keskukselle Maakuntatalon suojeluesityksen, jossa korostettiin rakennuksen historiallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja osana harvinaistuvaa kauppalaan aikaista rakennuskantaa sekä sijaintia samassa korttelissa valtakunnallisesti merkittävän suojeluskuntatalon kanssa. ELY-keskus pyysi Museovirastolta lausuntoa, jossa todettiin, että rakennus täyttää rakennusperinnön suojelua koskevan lain (498/2010) perusteella suojelua puoltavat kriteerit. Museovirasto katsoi lisäksi, että

rakennus on vioistaan ja puutteistaan huolimatta korjauskelpoinen.

ELY-keskus päätti 10.12.2019 olla suojelematta Maakuntataloa Rakennusperinnön suojelusta annetun lain nojalla, mutta totesi että Maakuntatalo täyttää rakennussuojelusta annetun lain nojalla 8 §:n kriteerit kohteen maakunnallisen sekä huomattavan paikallisen merkittävyyden osalta. Kohteen sisääntuloaula ja portaikko sekä tilassa oleva Arvid Bromsin seinämaalaus ovat julkisluontoisena sisätilana suojeltavissa myös maankäyttö- ja rakennuslain pohjalta. Kiinteistön asemakaavoituksen yhteydessä on mahdollista tutkia tarkemmin miten suojelutoimet voidaan toteuttaa taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että rakennuksen ja sen ympäristön kaupunkikuvalliset arvot turvataan.

Tässä inventoinnissa on selvitetty edellä mainittuja seikkoja kiinteistöön liittyvien lupapäätösten ja asemakaavamuutoksen tausta-aineistoksi.

Rakennusinventoinnin toteutti aikavälillä 9.11.-29.11.2020 FM Olli Joukio. Inventointi toteutettiin lähtökohtaisesti asemakaavatasolla ja siinä käytettiin menetelmänä kenttätutkimusta, valokuvausta sekä arkistotyöskentelyä. Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonnan arkistosta saatiin rakennusta koskevat rakennus- ja muutospirustukset. Rakennusta koskeva vanha valokuvamateriaali käytiin läpi Seinäjoen kaupunginkirjaston Porstua-verkkopalvelusta. Lisäksi aikataulun puitteissa tutustuttiin rakennusta koskeviin kirjallisiin lähteisiin, kuten SVUL:n Etelä-Pohjanmaan

piirin historiaan sekä Etelä-Pohjanmaan Maakunta- ja urheilutalosaatiön vuosikertomuksiin sekä Ilkka-lehden numeroihin vuosilta 1957 ja 1958. Tässä raportissa olevat valokuvat ovat tekijän ottamia ellei toisin mainita.

Tekijä toteutti inventoinnissa esillä nousseiden seikkojen perusteella kohteen esiarvottamisen. Kohteen arvoja käsiteltiin ja ne todettiin 24.11.2020 järjestetyssä erityisessä arvottamistyöryhmän kokouksessa, johon osallistuivat inventoinnin tekijän lisäksi Seinäjoen museoiden rakennustutkija Susanna Tyrväinen, yleiskaavapäällikkö Jyrki Kuusinen, kaavoitusarkkitehti Veli-Matti Prikkilä, kaavasuunnittelija Merja Suomela Seinäjoen kaupungin kaavoituksesta, suunnittelupäällikkö Jaakko Peltonen Seinäjoen kaupungin tilapalveluista ja lupainsinööri Päivi Finni Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonnasta.

1.2. Aikaisemmat inventoinnit ja arvioinnit

Maakuntatalo on inventoitu aikaisemmin suppeammin vuosina 2011–2019 toteutetuissa yleiskaavatasoisissa tai maakunnallisissa rakennusinventoinneissa. Rakennus oli mukana vuonna 2011 Jenni Rauhalan Seinäjoen keskustan rakennussuojelun ja kaavoituksen perusselvitykseksi tekemässä inventoinnissa sekä vuonna 2017 Sini Saarilahden tekemässä Seinäjoen keskustan osayleiskaavaa varten toteutetussa rakennusinventoinnissa, jonka yhteydessä myös vuonna 2011 inventoidut kohteet arvotettiin. Rakennus oli mukana myös vuosien 2016–2017 maakunnallisessa inventoinnissa (Kirsi Niukko) sekä vuonna 2019 sen täydennykseksi tehdyssä Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotuksessa ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennuskannan kulttuuriympäristön inventoinnissa sekä arvotuksessa (Saatsi arkkitehdit).

Keskustan osayleiskaavaa varten vuonna 2017 toteutetussa inventoinnissa Maakuntatalo arvotettiin paikallisesti arvokkaaksi kohteeksi, joka tulee suojella kaavassa ja sen käytön kannalta oleelliset muutokset ovat sallittavia. Rakennuksella todettiin historiallista, rakennushistoriallista ja kaupunkikuvallista arvoa. Arvoperustelu kuului: *Maakuntatalo ilmentää Seinäjoen liikekeskustan alueella harvinaistuvaa 1950-luvun arkkitehtuuria ja julkisen rakentamisen kerrostumaa. Rakennuksen alkuperäinen symboliarvo ja juhlatuus ovat edelleen aistittavissa kadunpuolen ja päädyn julkisivuissa esimerkiksi ikkunasommitelmissa. Alkuperäinen, Arvid Bromsin tekemä suurikokoinen fresko yläaulassa on säilynyt. Maakuntatalo ilmentää Seinäjoen kauppalaan kaupungiksi tulon kehitysvaihetta, mutta sillä on merkitystä myös maakunnallisesti. Rakennus valmistui vuonna 1958 paikallisten ja maakunnallisten yhdistysten käyttöön maakunnalliseksi symboliksi.*

Vuosina 2016–2017 toteutetussa maakunnallisessa inventoinnissa sekä Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa Maakuntatalo on arvotettu maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi osana ydinkeskustan liikerakennuksia. Ydinkeskustan liikerakennusten muodostaman alueen arvotyypeiksi on lueteltu *asustushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, aatehistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen ja kaupunkikuvallinen.*

Vuonna 2018 Aihio Arkkitehdit laati maakuntatalon rakennusinventoinnin ja päivitti sitä elokuussa 2020. Inventoinnissa ei otettu kantaa rakennuksen kulttuurihistorialliseen arvoon tai merkitykseen.

Vuonna 2018 jätetyn suojeluesityksen yhteydessä Museovirasto on kommentoinut rakennuksen arvoja. Lausunnossa mainitaan: *Maakuntatalolla on vähintään paikallista merkitystä ilmentäessään maakunnan keskuksen, Seinäjoen kauppalaan muuttumista kaupungiksi. Se on Seinäjoen liikekeskustan alueella nopeasti harvinaistuvaa 1950-luvun arkkitehtuuria ja julkisen rakentamisen kerrostumaa. Rakennuksella on maakunnallista merkitystä liittyen rakennuttamiseen maakunnallisten yhdistysten käyttöön ja pohjalaisen maakuntahengen symboliksi. Maakuntatalon rakentaminen nivoutuu modernin hyvinvointi-Suomen rakentamiseen, jossa julkinen liike- ja palvelurakentaminen oli vilkasta. Suojelun edellytysten osalta rakennus täyttää lain [Laki rakennusperinnön suojelemiseksi 498/2010] 8 § osalta erityisesti kohdat 1, 3, 4 ja 5. Maakuntatalo on yksi harvoista säilyneistä Seinäjoen keskustan 1950-luvun arkkitehtuuria ja julkista rakentamista edustavista rakennuksista (harvinaisuus, ainutlaatuisuus, edustavuus). Maakuntatalo ilmentää Seinäjoen lähihistoriassa siirtymävaihetta kauppalaan kaupungiksi, mutta sillä on myös maakunnallista merkitystä maakunnan yhdistysten kokouspaikkana (historiallinen todistusvoimaisuus). Maakuntatalo on osa julkisen rakentamisen kerrostumaa (kerroksellisuus). Arkkitehtoniset ratkaisut rakennuksen tilajäsentelyssä ovat säilyneet lähes alkuperäisenä (alkuperäisyys). Arvid Bromsin toteuttama seinämaalaukset on ainutlaatuinen ja suunniteltu juuri Maakuntataloa varten (harvinaisuus).*

1.3. Muut rakennusta koskevat selvitykset

Maakuntatalosta on toteutettu kattavat kuntoarvioinnit vuonna 2005 (Jaakko Pöyry Oy) ja 2018 (Raksystems Insinööritoimisto Oy) sekä rakennustekninen tutkimus ja haaitta-ainetutkimus (Proleander Oy). Lisäksi vuonna 2019 tehtiin elokuvateatterin yläaulassa olevan taiteilija Arvid Bromsin vuonna 1958 toteuttaman seinämaalauksen kuntokartoitus ja säilytysuunnitelma (Osuuskunta Konservointi ja Restaurointi Kollaasi). Rakennuksen kuntoa sekä siihen liittyviä mahdollisia ongelmakohtia on

käsitelty kattavasti näissä selvityksessä, ja koska kuntokysymykset eivät lähtökohtaisesti liity rakennusinventoinnissa käsiteltäviin seikkoihin, ei niitä sen vuoksi enää käsitellä tässä selvityksessä.

1.4. Kaavatilanne

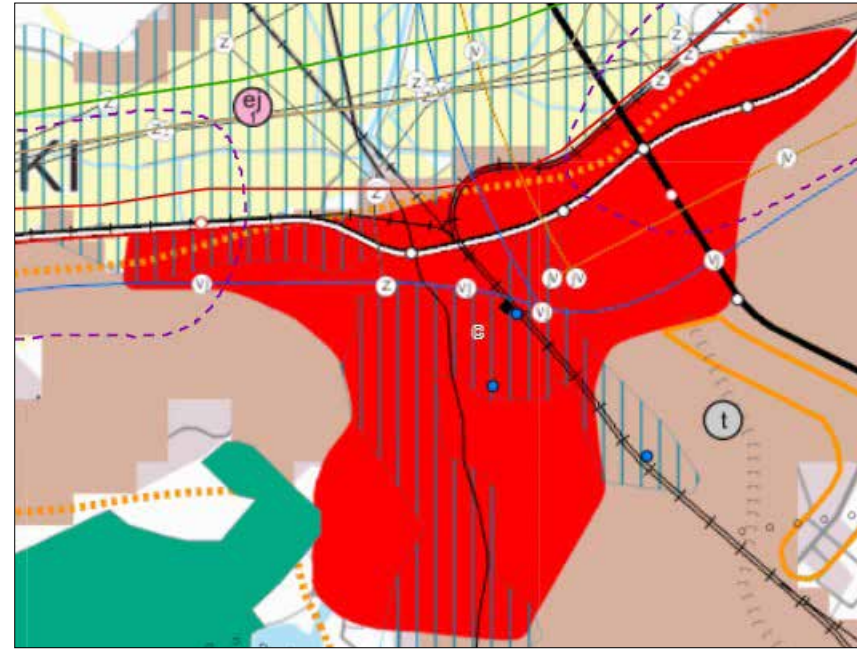
Alueella on voimassa ympäristöministeriön 5.12.2006 vahvistama Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava. Maakuntatalo sijaitsee maakuntakaavan keskustatoimintojen alueella (C) ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk). Kohde sisältyy maakuntakaavan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeään alueeseen, jota koskee suunnittelumääräys: *Kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on otettava huomioon siten, että varmistetaan näihin liittyvien arvojen säilyminen yksityiskohdaisemmassa suunnittelussa. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin vaikuttavissa hankkeissa on pyydettävä museoviranomaiselta ja ympäristökeskukselta lausunto.*

Kohteella ei ole erityismerkintää maakuntakaavassa. Maakuntakaavaa oltiin inventointihetkellä uudistamassa muun muassa kulttuuriympäristön osalta, johon liittyvät myös aikaisemmin mainitut Etelä-Pohjanmaan liiton teettämät maakunnalliset inventoinnit.

Alueella on voimassa Seinäjoen oikeusvaikutteeton osayleiskaava vuodelta 1994, jossa kortteli on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C). Kaavamääräyksen mukaan alueen kerrosalasta suurin osa on osoitettava liike- ja toimistotiloja varten, mutta alueelle voidaan sallia sijoitettavaksi muitakin keskusta-alueelle soveltuvia toimintoja, kuten esimerkiksi asuntoja ja julkisten palveluiden tiloja. Seinäjoen yleiskaavauudistus oli inventointihetkellä tekeillä.

Alueella on voimassa 27.2.1986 hyväksytty asemakaava, missä Maakuntatalon tontti on osoitettu asuin- liike ja toimistorakennusten korttelialueeksi (AL-7), jolle asuntoja saa rakentaa 1/3 tontille sallitusta kerrosalasta. Kiinteistön rakennusoikeus ja kerrosluku vastaa sen länsipuolisten tonttien mitoitusta. Viereisellä tontilla sijaitsevan entisen suojeluskuntatalon tontti on osoitettu asemakaavassa yleisten rakennusten korttelialueeksi, jolla ympäristö säilytetään (Y/s). Asemakaavassa ei ole annettu Maakuntataloa tai Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin pihapiiriä koskevia rakennuskohtaisia suojelumääräyksiä eikä asemakaava sisältönsä osalta enää vastaa maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteita.

Maakuntatalon kiinteistöä koskeva asemakaavan muutos on laitettu vireille 16.9.2019.

Kiinteistö sijoittuu maakuntakaavassa kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeään pystyviivoitettuun alueeseen. Alakuvasassa aluetta koskeva vuonna 1986 hyväksytty asemakaava. (Etelä-Pohjanmaan Liitto ja Seinäjoen kaupungin karttapalvelu).

Maakuntatalo 1950-60-lukujen vaihteessa. (Porstua-verkkopalvelu)

2. SEINÄJOEN MAAKUNTATALO

2.1. Maakuntatalohanke

1900-luvun alkupuolella Seinäjoki jakautui kauppalaan ja maalaiskuntaan. Kauppalan keskus oli asemanseudulla ja maalaiskunnan Törnävällä. Kauppalaan rakennettiin jo 1920- ja 1930-luvuilla julkisia rakennuksia ja liiketiloja ja alueen ilme alkoi hiljalleen muuttua. Kaupallinen keskus sijoittui alkuaikoina Puskantielle, mutta myöhemmin myös Keskuskadun, Valtionkadun ja Kauppakadun varsille. Seinäjoen kauppalaan asutulle alueella laadittiin uusi asemakaava vuonna 1941, koska kiihtynyt asuntorakentaminen oli siirtynyt kaavoitetun alueen ulkopuolelle.

1950-luvulla alkoi voimakas muuttoaalto maalta kaupunkiin ja samalla myös hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisesta tuli suunnitellumpaa. Voimakas muuttoliike ja elintason jatkuva kohoaminen näkyivät myös Seinäjoen kauppalaan katukuvassa.

Kauppala ja maalaiskunta yhdistettiin vuonna 1959 ja seuraavana vuonna perustettiin Seinäjoen kaupunki. Kauppalaan viimeisinä vuosina sekä kaupunkivaiheen alkuaikoina rakennettiin paljon keskusta-alueen ilmettä muokanneita julkisia rakennuksia. Esimerkiksi Alvar Aallon suunnittelema uudella hallinto- ja kulttuurikeskuksella haluttiin kohottaa kaupungin profiilia.

Kasvavalla ja kaupungistuvalla kauppalalla oli tarvetta myös urheilu-, kokous- ja juhlatilalle. Maakunnan keskukseen Seinäjoelle oli kaavailtu Etelä-Pohjanmaan maakuntataloa jo vuosikymmenten ajan. Ilmeisesti ensimmäiset hahmotelmat maakuntatalon perustamiseksi oli esitetty jo vuonna 1917.

Seinäjoella nousi jo 1950-luvun alkupuolella esiin ajatus uimahallin rakentamisesta. SVUL:n Etelä-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtaja Asko Jokinen nosti esiin idean kookkaammasta urheilutalosta, jossa olisi myös liiketiloja. Myös piirin puheenjohtaja Olavi Kurikka kannatti ajatusta. Jokinen totesi Etelä-Pohjanmaa-lehdessä vuonna 1953: *Uimahalli ei ole mikään suuryritys, jos pysytään niissä mitoissa, joihin on tyydytty esim. Lahdessa ja jos halli sijoitetaan jonkun uuden rakennuksen kellari-kerrokseen, siis tiloihin, joilla ei muuten ole erikoisen tärkeää käyttöarvoa. [...] Hallin yhteyteen tulisi hikoilu- ja pesuhuoneen lisäksi suomalainen sauna, joka samalla tyydyttäisi yleisen saunan tarpeen paikkakunnalla. Pyrkimyksenä on päästä siihen, että jokaisella koululaisella olisi tilaisuus uida ainakin kerran viikossa läpi vuoden.*

1900-luvun alkupuolella liikuntapaikkojen suunnittelun pääpaino oli urheilukentis-

sä, mutta 1950-luvulla niiden rinnalle alkoi nousta myös sisäliikuntatiloja. Samalla painotus alkoi siirtyä urheilusta kohti kuntoilua ja näin myös lähemmäs tavallisia liikkujia. Liikunnan rakennusten tasokkaan suunnittelun peruspilareiksi oli jo 1930-luvulla vuonna 1940 järjestettäviä olympialaisia varten määritelty rakennusten monikäyttöisyys. Urheiluun tarkoitetut sisähallit olivat vielä 1950-luvullakin harvinaisia ja näiden uusien rakennustyyppien suunnittelusta järjestettiin opetusministeriön aloitteesta seminaareja ja julkaistiin oppaita. Esimerkiksi vuonna 1957, jolloin Seinäjoen maakuntataloa ja maakunnan ensimmäistä uimahallia jo rakennettiin, julkaistiin opas uimaloiden ja hallien rakentamisesta.

Seinäjoki oli koko maata ajatellen varhaisessa vaiheessa liikkeellä uimahallihankkeellaan. Turkuun valmistui ensimmäinen julkisin varoin rakennettu uimahalli vuonna 1954. Muita vuosikymmenen aikana valmistuneita uimahalleja olivat muun muassa Alvar Aallon suunnittelema Jyväskylän uimahalli (1955), Tampereen Pyynikin uimahalli (1957) sekä Oulun uimahalli (1959). 1960-luvun puolella uimahallien määrä moninkertaistui. 1950- ja 1960-luvulla maan ensimmäiset uimahallit sekä muut urheiluhallit suunniteltiin vielä yksilöllisesti ja miljöön kannalta huolella.

Vuonna 1956 perustettiin Etelä-Pohjanmaan Maakunta- ja urheilutalosaatiö, jonka tarkoituksena oli Maakuntatalon rakentamisen lisäksi vaalia ja edistää säännöissä mainitun toimialueen sivistyksellistä sekä erilaisia liikuntakasvatuksellisia tarpeita, kuten kotiseutuhistoriaa ja kansantapoja koskevan tietouden keräämistä, näyttelmä- ja musiikkiharrastuksen sekä ammattikasvatuksen kehittämistä sekä jakaa avustuksia ja palkintoja yllämainitunlaisiin tarkoituksiin. Saatiön kotipaikkana oli Seinäjoen kauppala ja toiminta-alueena kauppalan lisäksi Alahärmä, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Kuortane, Kurikka, Laihia, Lappajärvi, Lapua, Lehtimäki, Nurmo, Peräseinäjoki, Seinäjoen maalaiskunta, Soini, Teuva, Töysä, Vimpeli, Virrat, Vähäkyrö. Ylihärmä, Ylistaro ja Ähtäri.

Jäsenjärjestöjä olivat maakunnalliset piirijärjestöt, kuten SVUL:n Etelä-Pohjanmaan piiri, Osuuskassojen Liitto, Säästöpankkiyhdistys, Nuorisoseura, Käsi- ja Pienteollisuusliitto, Kotiteollisuusyhdistys, Maakuntaliitto, Meijeriliitto, SNLL:n Etelä-Pohjanmaan piiri, Etelä-Pohjanmaan kauppakamari, Seinäjoen Urheilijat, Seinäjoen Yrittäjänaiset sekä pienemmin lahjoituksin Seinäjoen Maila-Jussit, Etelä-Pohjalainen Osakunta, Rakennusmestarien Yhdistys ja Maatalouskerhopiiriliitto. Saatiön hallitus koostui käytännössä Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseuran, Etelä-Pohjanmaan Maakuntaliiton ja SVUL:n Etelä-Pohjanmaan piirin edustajista.

Maakuntataloa varten vuokrattiin Seinäjoen kauppalaalta tontti keskeiseltä paikalta uuden Keskuspuiston ja kauppatorin varrelta entisen Etelä-Pohjanmaan suoje-

luskuntapiirin talon vierestä. Sijainti kuvasi myös rakennushankkeen arvostusta. Lähiympäristö alkoi 1950-luvulla saada yhä enemmän kaupunkimaisia piirteitä ja esimerkiksi viereiseen kortteliin oli rakennettu hieman aikaisemmin aravarahoitteisina toteutetut kolmekerroksiset kerrostalot Seinänlinna ja Seinänsuu.

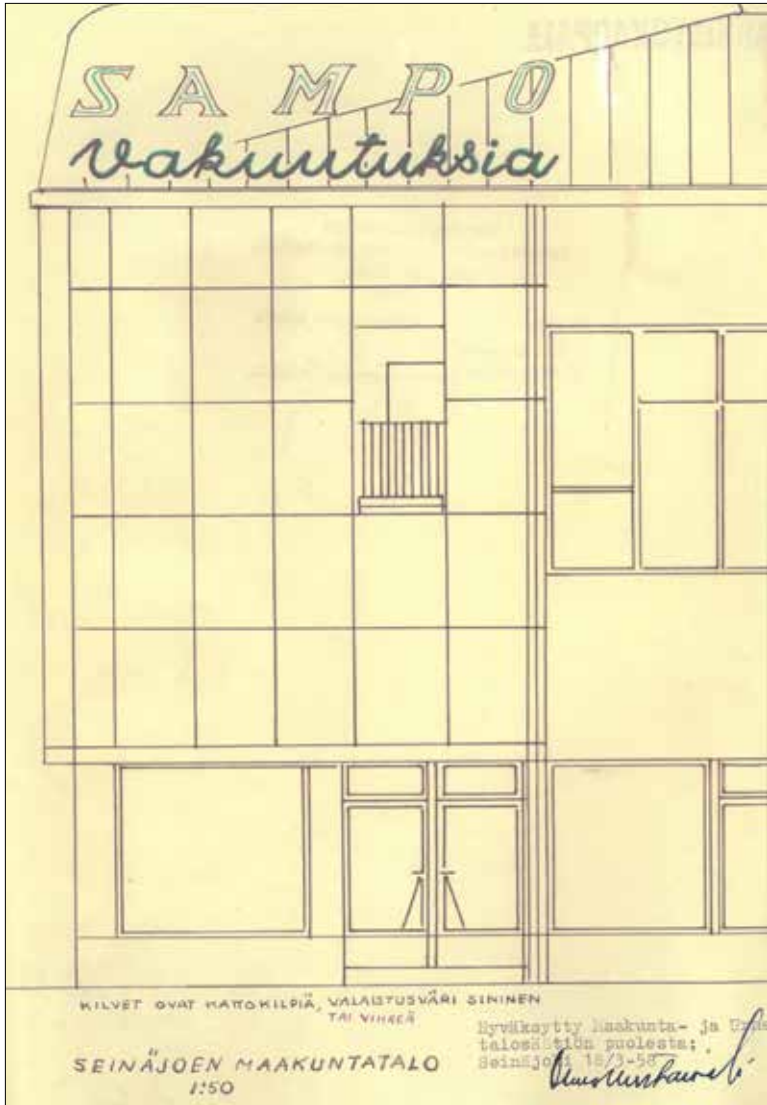
2.2. Alkuperäinen rakennusvaihe ja käyttäjät

Maakuntatalon suunnitteli vuonna 1956 oululainen diplomi-insinööri, sittemmin tekniikan tohtori Eino Niemelä (Suunnittelu Oy E. Niemelä). Niemelän toimisto oli erikoistunut etenkin koulurakennuksiin ja suunnitteli varsinkin Oulun alueella, mutta myös Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoelle sekä kaupungin ympäristöön toimisto suunnitteli lisäksi esimerkiksi Pohjan koulun (1958), Nurmon Valkiavuoren koulun (1950-luku), Ylistaron Kirja-Matin koulun (1957) sekä Maakuntatalon läheisyydessä olevan Puistopolku 12 asuinkerrostalon (1958). Näistä Pohjan koulu sekä Puistopolku 12 on Maakuntatalon lisäksi ehdolla maakunnallisesti merkittäviksi kohteiksi.

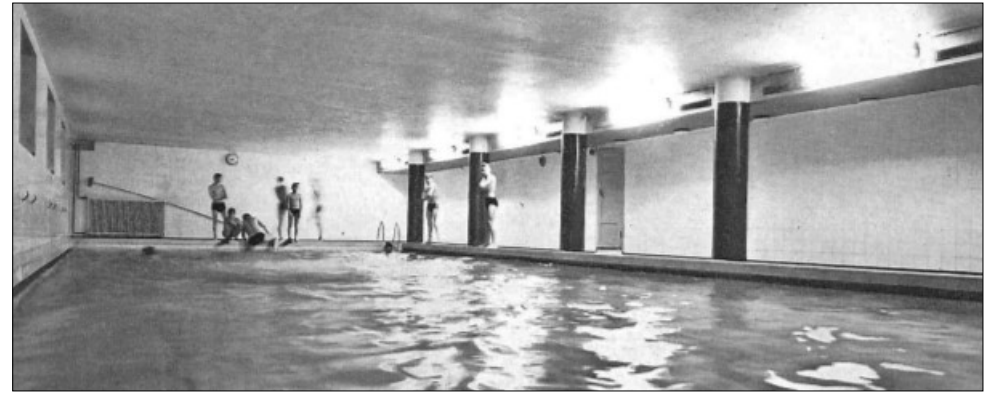
Maakuntataloon oli tarkoitus toteuttaa uimahalli, voimailutilat, painisali, 650 paikainen juhla- ja voimistelusalitalo näyttämöineen, ravintola, toimistotiloja, liiketiloja, hammaslääkärin vastaanotto sekä yksi asunto. Rakennustyöt aloitettiin tammikuussa 1957 ja harjannostajaiset pidettiin saman vuoden heinäkuussa. Täysin ongelmitta rakennustyöt eivät edistyneet ja esimerkiksi syyskuussa 1957 työt uhkasivat pysähtyä rahoitusvaikeuksien vuoksi, jotka lopulta korjaantuivat lainarahoituksella. Kokonaan valmiiksi rakennus tuli lopulta keväällä 1958.

Rakennuksen pääurakoitsijana toimi rakennusliike Linjakoski & Korri Seinäjoelta, sähkötöistä vastasi Pohjois-Suomen sähkö Oy, ovet ja ikkunat valmisti Alavuden Puunjalostustehdas Oy, sisustustöistä vastasi kurikkalainen T. Honkaniemen puunjalostustehdas ja maalaustöistä M. Kauppilan Maalausliike Seinäjoelta. Juhlasalin sisustuksesta vastasi Iskukaluste Lahdesta ja uima-altaan suunnittelusta sekä uimahallin erikoistöistä vastasi helsinkiläinen Insinööritoimisto G. W. Berg & Co.

Ensimmäiset käyttäjät muuttivat toimistotiloihin joulukuussa 1957. Ilkka-lehti oli paikalla ja kuvasi tiloja: *Yhteinen huoneistopinta-ala on 75 m². Eteiseen tultaessa heti vasemmalla on kauppakamarin ja Pohjanmaan messujen toimistohuone. Tästä huoneesta päästään suoraan toiminnanjohtajan huoneeseen, johon myös päästään suoraan eteisestä. Eteisestä sekä toiminnanjohtajan huoneesta on kulku Seutukaavaliiton toimistoon. Jokaisessa huoneessa on kalusto asiallista ja palvelee parhaalla tavalla toimistoja. Seutukaavaliiton toimistossa on m.m. dipl. ins. Perimaan suunnittelema karttakaappi, johon kätevästi mahtuu 1000 karttaa. Toimiston seinillä olikin*

Maakuntatalo edusti rakennustyyppinä varsin poikkeuksellista suunnittelua, jossa yhdistyivät seuratalon ja urheilutalon perinteet, mutta maakunnallisella tasolla. Rakennus toimi sulavasti niin urheilutalona, juhla- ja kokoustilana, maakunnallisen hallinnon toimistotilana kuin liiketilanakin. Oikella yläkuvassa kellarissa sijainnut maakunnan ensimmäinen ja maan kymmenes julkinen uimahalli (Kuva teoksesta Seinäjoen ydinkeskustan olennaiset kehitysvaiheet ja sen 1950-70-lukujen rakennusperinnön arvottamisperiaatteita.) Keskimmäisessä kuvassa Maakuntatalon juhlasalissa on meneillään Etelä-Pohjanmaan Seutukaavaliiton kokous vuonna 1964. Alakuvassa rakennuksessa toiminut Aino Koukkarin Kangasliike. (Porstua-verkkopalvelu). Yläkuvassa vakuutusyhtiö Sampo valomainossuunnitelma vuodelta 1958. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

jo runsaasti ajankohtaisia karttoja, kuten taloudellinen yhteiskartta, Etelä-Pohjanmaan taloudellinen ja liikenteellinen kartta, Vaasan läänin väestökartta, mielenkiintoinen kartta keskustapalveluston jakaantumisesta seutukaavaliiton alueella j.n.e.

On todella onniteltava maakunnallisesti tärkeitä järjestöjä, jotka voivat siirtyä Maakuntataloon ja jatkaa entistä paremmissa suojissa suuriarvoista työskentelyään maakuntamme hyväksi.

Maakunta- ja urheilutalon liike- ja toimistotilat olivat täydessä käytössä tammikuussa 1958. Rakennustyöt olivat tosin vielä osittain kesken toisen kerroksen juhlasalin, ravintolan sekä kellarin uimahallin osalta. Toisen ja kolmannen kerroksen toimistotilat olivat kokonaisuudessaan valmiit. Toimistotiloihin oli muuttanut nyt lisäksi myös Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton (SVUL) Etelä-Pohjanmaan piiritointo, Etelä-Pohjanmaan Kotiteollisuusyhdistys ja neuvonta-asema, Rakennusliike Linjakoski & Korri ja Vakuutusyhtiö Sampo. Ensimmäisen kerroksen liiketiloissa aloittivat toimintansa Aino Koukkarin Kangasliike, Turkisten ja miesten asusteiden erikoisliike Nyky-Kuosi, F. Kangasniemen optikkoliike, jossa toimi myös jalkahoitto-osasto sekä Kenkä- ja Nahka Oy.

Ilkka-lehdessä uusi maakuntatalo sai runsaasti palstatilaa ja ylistäviä kommentteja. Lehdessä todettiin 14.1.1958: *Keskeisen paikkansa vuoksi tulee Maakuntatalosta varmasti täysin valmistuttuaan muodostumaan koko maakunnan väen erittäin suosima liike-, kokous- ja juhla- ja juhla- ja urheilutilaisuudet sisältävätkin jo talon kevätkauden ohjelmaan.* Ennen virallisia avajaisia järjestettiin maaliskuussa Etelä-Pohjanmaan nuorisoseuran vuosikokous. Kokouksen avajaispuheessa todettiin, että kokous oli saanut näin yllättävän kauniit puitteet uudessa talossa [...] *Kuitenkin on syytä muistaa, että tarvitaan oikeaa henkeä tämän talon pystyssä pitämiseksi.*

Maakunnallista yhteistyötä sekä yksityishenkilöiden mukaan ottamista edusti muun muassa juhlasalin kalustoa varten toteutettu keräys, jossa 5000 markkaa lahjoittamalla sai oman nimikkotuolin. Ilkka-lehdessä julkaistiin tuolikeräyksen väliaikatilanteita kullekin kunnalle asetetuista tavoitteista. *Maakuntataloa on rakentamassa 11 eteläpohjalaista keskusjärjestöä, ne odottavat teidänkin tukeanne. Tukeanne ei odoteta sanoin – vaan tekoja tarvitaan!* Toisaalta juhlasalin ja kokoustilan käyttömaksut oli painettu mahdollisimman alas, jotta ne eivät muodostuisi esteeksi talon käytölle.

Avajaisviikonloppuna 15-16.3.1958 Ilkka mainosti rakennusta kookkaalla otsikolla *Maakunnallinen voimannäyte.* Avajaisviikonloppuun ohjelmaan kuului Etelä-Pohjan-

maan maakuntanäyttämön esittämä komedia ”Elokuun teehuone”. Kutsuvieraille järjestettiin viralliset avajaiset sunnuntaina 16.3.1958. Samana päivänä juhlasalissa järjestettiin tanssiaiset ja esiintyjinä olivat muun muassa tenori Mauno Kuusisto ja taikuri Solmu Mäkelä. Ilkka-lehden avajaisia koskevassa mainoksessa uutta maakuntataloa mainostettiin: *Useitten vuosien unelma on valmis. Se kutsuu teitä tutustumiskäynnille! Maakuntatalo on upea ulkoa. Sisältä se on vielä upeampi. Se on juhlava. Se on kaunis. Se on viihtyisä.*

Taiteilija Arvid Broms toteutti rakennuksen toisen kerroksen yläaulaan maalauksen ”Lakeuden kansan vaellus”, jossa esitettiin kolmen peräkkäisen ryhmän kulkueena maakunnassa tunnettuja aikalaisia urheilun ja kulttuurin saralta. Broms esitteli suunnitelmaansa avajaisviikonloppuna ja ilmoitti toteuttavansa ”freskon” lahjoitukseksi maakuntatalolle. Lehtitiedon mukaan suunnitelmissa oli tehdä maalaus myös alalämpöön, joka jäi kuitenkin toteuttamatta. Yläaulan maalaus luovutettiin talolle 2.7.1958.

Maakunnan ensimmäinen uimahalli avasi ovensa talon kellarikerroksessa 1.4.1958. Tämä sai jälleen Ilkka-lehdessä palstatilaa:

Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen uimahalli on todellisuus! Kauniin vihreä vesi sen kun odottelee uimareita. Tämän voimme todeta Seinäjoella Maakuntatalon alimassa kerroksessa sijaitsevan uimahallin altaan täytyessä vedellä, ja vaaleitten kaakeliseinien ja kauniitten pylväitten heijastuessa veden pintaan. [...] Itse uima-allas on pituudeltaan 16,67 m ja leveydeltä 7 m, joten siinä on neljä rataa kilpauintia varten. Altaassa on veden syvyys länsipäässä 85 cm ja itäpäässä 185 cm. [...] Erittäin lämpimän vastaanoton halli on jo saanut etukäteen, sillä koululaisvuorot on varattu joka päivälle ja mm. Ilmajoelta on eräs kansakoulu varannut uintivuoronsa.

Ilkka-lehdessä haastateltavana ollut SVUL:n piirin toiminnanjohtaja ja maakuntatalon isännöitsijä antoi lisäksi ohjeita uimahallin käytöstä ja vuorojen varaamisesta. Uimahallin lippuja (aikuiset 160 mk ja lapset 60 mk) mainostettiin maan halvimmiksi.

Taiteilija Arvid Broms vaikutti Pohjanmaan alueella kolmella eri vuosikymmenellä. Bromsin maalaus ”Lakeuden kansan vaellus” todistaa aikansa voimakasta maakuntahenkeä. Maalauksesta on tunnistettu ainakin kulkuetta johtava silloinen suomenmestarijuoksija seinäjokelainen Erkki Blomster, paikallinen kiekonheittäjäveteraani Kauko Jouppila, lapualainen painija, olympiavoittaja Lauri Koskela, peräseinäjokelainen moninkertainen olympiavoittaja Ville Ritola, paikallisen SVUL:n piirin aktiivi ja naisvoimistelun parissa merkittävän elämäntyön tehnyt Impi Jokinen. Kuoleva maahan vaipuvan sotilaan on tulkittu esittävän sodassa kaatunutta seiväshyppääjää Eero Lähdesmäkeä (myös Lauri Koskela kaatui sodassa). Maalauksessa maakuntahenkeä edustaa ryhmä komeissa pohjalaisasuissa olevia Jussi-kuoron henkilöitä, joita ei ole kaikkia tunnistettu. Joukossa on mitä luultavimmin kuvattuna ainakin kurikkalainen bassobaritonilaulaja Eero Piirto ja Jussi-kuoron johtaja Ensti Pohjola. Kulkueen loppupäässä on kuvattuna talonpoikaisissa asuissa Maakuntaliiton Artturi Leinonen, Juho Koivisto ja Jalmari Lahdensuo. Aivan viimeisenä olevan taaksepäin katsovan hahmon on tulkittu esittävän historiantutkija Aulis J. Alasta.

Kuvassa maalaus tekeillä vuonna 1958. (Porstua-verkkopalvelu)

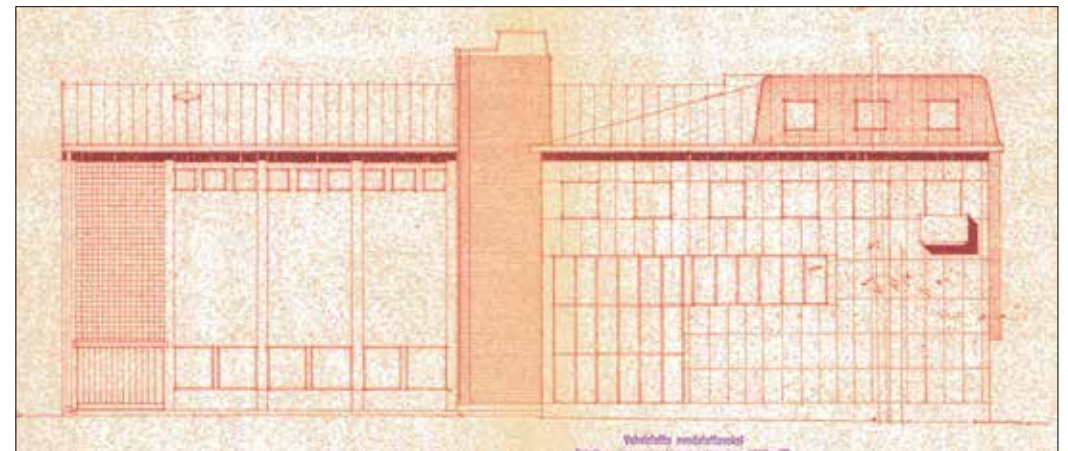
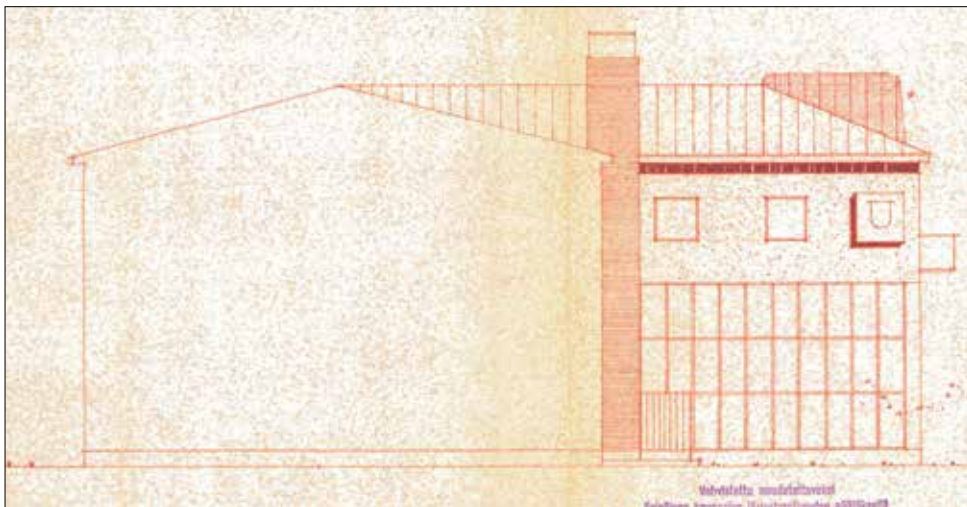
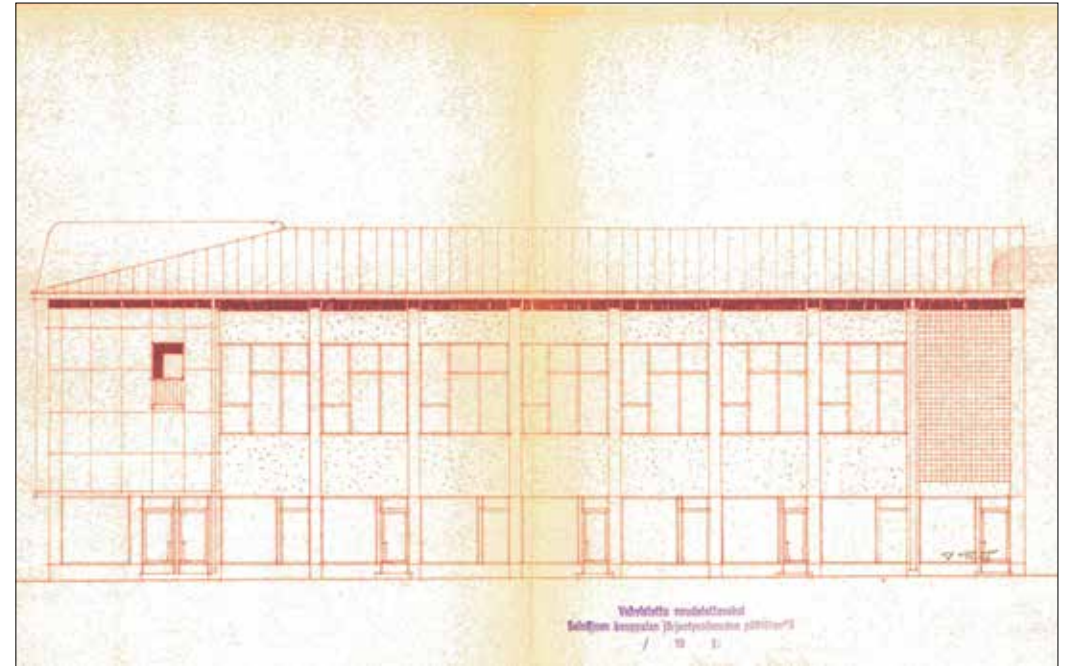
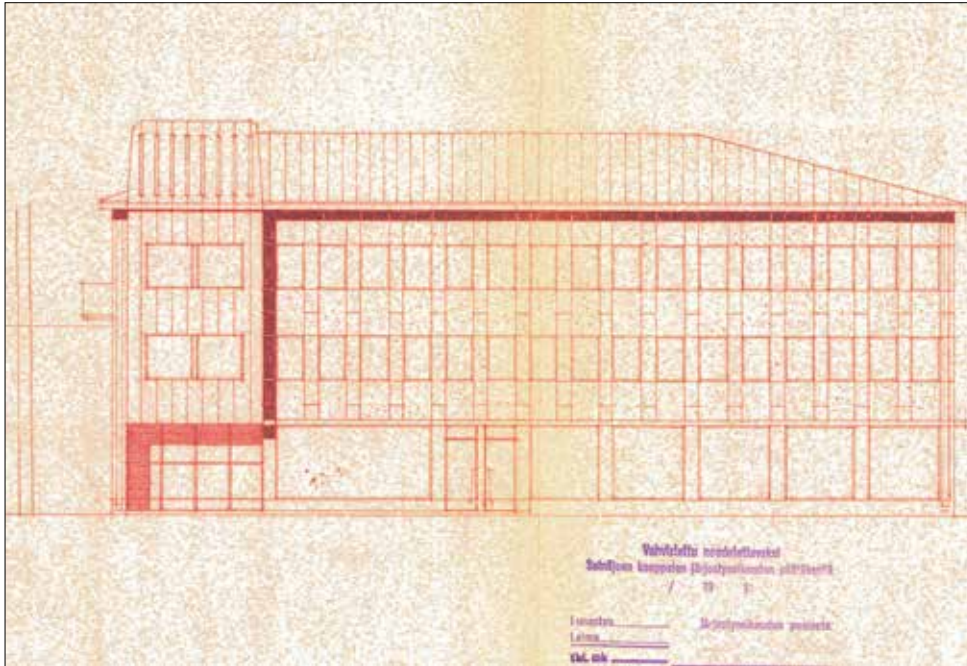

Rakenteilla oleva maakuntatalo kuvattuna vielä keskeneräisenä vuosina 1957-58. (Porstua-verkkopalvelu)

2.2.1 Ulkoasu

Rakennus toteutettiin joitakin pieniä yksityiskohtia lukuun ottamatta alkuperäispiirustusten mukaisesti. Kuutiomainen, tiili- ja betonirakenteinen, vinkkelin mallinen ja kellarin ja kolme maanpäällistä kerrosta käsittänyt rakennus edusti ulkoisesti rakennusajankohdalle tyypillistä selkeäpiirteistä, yksityiskohdiltaan melko riisuttua julkisen rakentamisen arkkitehtuuria. Rakennuksen välipohjat toteutettiin kaksoislaattarakenteella ja yläpohjassa oli ylälaattapalkisto. Juhlasalin kohdalla oli pystyrunkona betonipilarirunko. Rakennuksen ulkoseinät olivat massiivitiiltä ja vuorauksena oli roiskerappaus. Julkisivut toteutettiin aikakautensa arkkitehtuurille tyypillisinä säännöllisinä nauhamaisina aukkojulkisivuina. Keskuspuiston puoleista julkisivua hallitsivat rakennuksen käyttöä kuvastavat kookkaat juhlat puupuitteiset kuusiruutuiset ristikarmi-ikkunat, jotka länsiosassa päättyivät kookkaaseen lasitiiliaukkoon. Pohjoissivua jäsensivät hieman ulkonevat sokkelista räystäslinjaan ulottuvat pilasterit, jotka edustivat modernia tulkintaa klassisesta pylväsaiheesta, jollainen esiintyy viereisellä tontilla sijaitsevassa Suojelukuntapiirin talossa. Pilasterit antoivat pohjoissivulle myös vertikaalia ilmettä vastapainona itäjulkisivun horisontaaleihin ikkunanauhoihin.

Pohjoisjulkisivun itäpäähän oli merkitty myös sisäänvedetty ranskalainen parveke, joka tosin toteutettiin lopulta yksikertaisena ikkuna-aukkona. Myös eteläisivulle yläkerran toimistotiloihin oli alkuperäissuunnitelmissa merkitty pieni parveke, joka jäi myös toteuttamatta.

Rakennuksen julkisivut vuoden 1956 rakennuspiirustuksissa. Yläkuviissa olevat itäsivu ja pohjoissivu muodostivat rakennuksen Maakunta-aukiolle sekä Keskuspuiston suuntaan avautuvat pääjulkisivut. Alakuviissa olevat länsivu (vas.) ja eteläsivu eivät kuitenkaan olleet täysin toissijaisissa asemassa nekään. Länsisivulle oli kaavailtu ikään kuin maakuntavaakunaa varten tarkoitettu ulosvedetty kenttä. Takasivulla olevat kookkaat lasi-ikkunat oli tarkoitus avautua esimerkiksi suojeluskuntatalon suuntaan, ei paikoitusalueelle, kuten lopulta tapahtui. Rakennuksen ulkoasu toteutettiin piirustusten mukaan lukuun ottamatta pohjoissivulla ja eteläsivulle merkittyä parveketta sekä eteläsvun länsiosan lasitiiliseinää. (Rakennuspiirustukset Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

Rakennus linkittyi valmistuessaan voimakkaasti sekä viereiseen Maakunta-aukioon sekä Kalevankadun toisella puolella olevaan Keskuspuistoon. Rakennuksessa olikin käytännössä kaksi pääjulkisivua, joista juhlavammaksi tarkoitettu kookkaat salin ikkunat sekä pystypilasterit käsittänyt julkisivu avautui pohjoiseen Keskuspuiston puolelle. Rakennuksen itäsiivu rajautui pitkään Maakunta-aukiona ja kauppatorina toimineelle aukiolle ja edusti enemmän riisutumpaa, ehkäpä toimistoarkkitehtuuri-maista rakentamista, mutta samalla myös tunnistettavampaa ajankohtansa suunnittelua. Suunnittelija oli ehkä ajatellut itäisen, maakunta-aukion puoleisen julkisivun pääjulkisivuksi, jossa sijaitsi myös rakennuksen juhla- ja ravintolatilat pääsisäänkäynti. Rakennuksen molemmilla julkisivuilla ensimmäistä kerrosta hallitsivat näyteikkunarivit, jolloin rakennuksen monikäyttöisyys ilmeni selkeästi ulospäin. Pohjoisjulkisivun pilasteriaihe jatkui itäisivulla vaaleaksi rapatuilla vastaavan levyisillä näyteikkunoiden välisillä osilla. Itäisivun näyteikkunoiden päällä kulki vaakasuora valettu koristelista, joka jatkui osittain myös pohjoissivulle.

Yksilöllisempänä piirteenä oli rakennuksen itäpäädyssä pääsisäänkäynnin kohdalla oleva tornimainen korkeampi ja muusta rungosta hieman ulosvedetty taitekattoinen osa, jossa räystäslinja laskeutui melko voimakkaasti alas. Takasivulla pohjois-eteläsuuntaista siipeä hallitsi kookas moniruutuinen ja puupuitteinen ikkunaseinä kahdella sivulla. Kookkaasta lasiseinästä avautui näkymä viereisen suojeluskuntatalon puistomaiselle piha-alueelle. Alkuperäisessä asemapiirroksessa sisäpihan puolelle oli suunniteltu pieni viheralue suojeluskuntatalon pihamaan vastaiselle rajalle. Sisäpihan puoli ei siis ollut tilana täysin toissijainen, vaan esimerkiksi piirustuksissa erikoisena yksityiskohtana pohjois-eteläsuuntaisen siiven länsisivulle oli merkitty mahdollisesti maakunnan vaakunalle tarkoitettu koriste-elementti. Alkuperäisissä suunnitelmissa myös sisäpihan puolelle oli kaavailtu vastaava lasitiiliseinä kuin Keskuspuiston puoleisella julkisivulla, mutta tämä jäi syystä tai toisesta toteuttamatta.

Kattomalli oli rakennusajankohdalle tyypillisesti profiililtaan loiva saumapellitetty satulakatto, joka oli aumattu vinkkelin kulmasta. Rakennus oli kauttaaltaan rapattu ja rappaukseen oli toteutettu rakennusajankohtana jo vaikuttaneen strukturalismin hengessä säännöllinen pysty- tai ruudukkouritus, joka muistutti jo elementtirakentamiselle tyypillisiä piirteitä. Sokkeli toteutettiin rakennusajankohdalle tyypillisesti maalatusa ja pystyuritetusta betonista. Sokkelin vieressä maantason pinnassa oli alkuperäissuunnitelmiin kuuluneet lasitiiliaukot, joiden avulla saatiin luonnonvaloa kellarikerroksen uimahallitilaan.

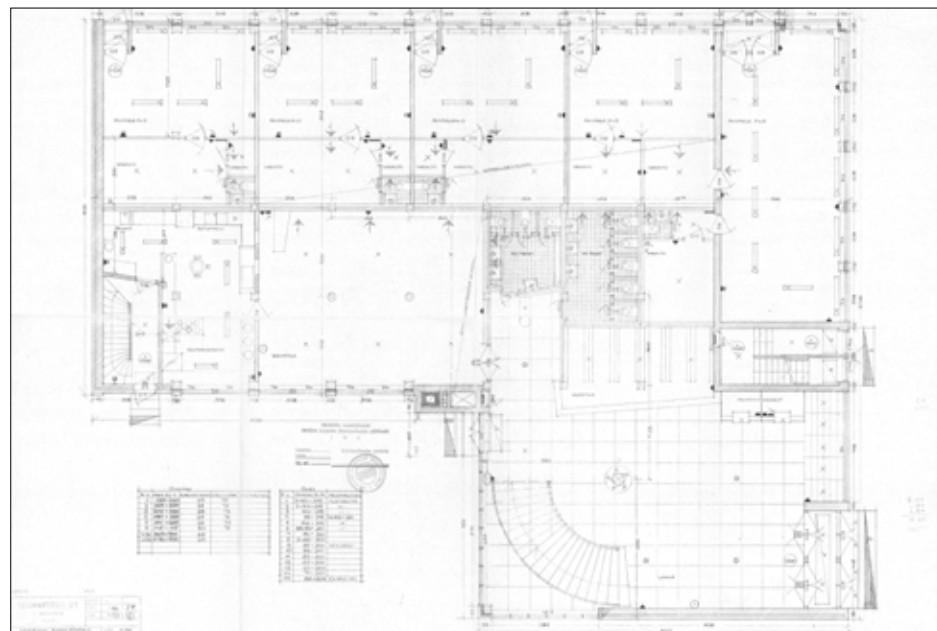
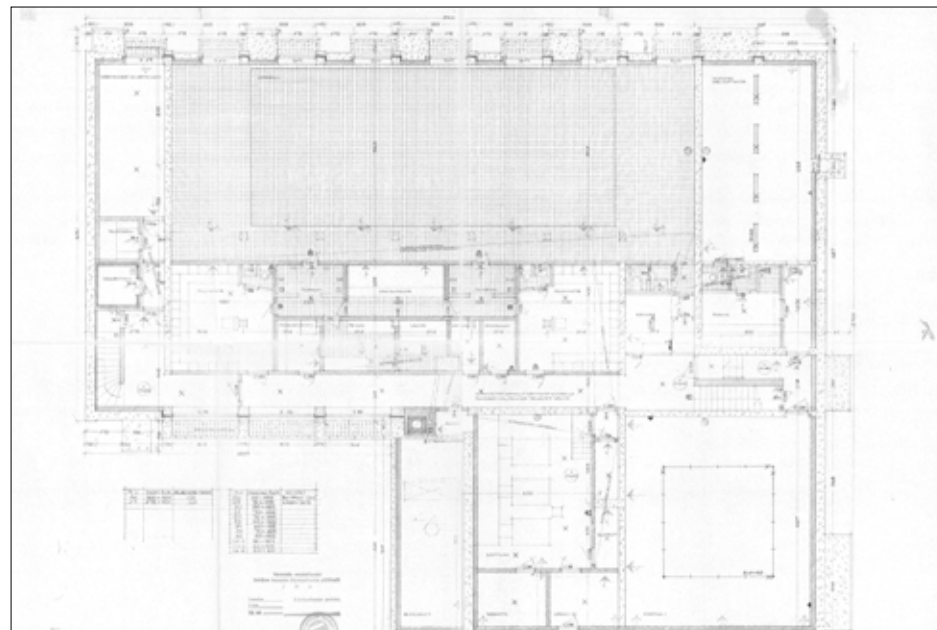
Yläkuvassa uudenkarhea Maakuntatalo kuvattuna idästä Maakunta-aukiolta. Sampo-vakuutusyhtiön mainos erottuu selkeästi. Pääsisäänkäynnin yläpuolella erottuu teksti "Ravintola". Alakuvassa erottuu selkeästi rakennuksen merkittävä sijainti ja vahva linkittyminen 1950-luvulla kaavoitettuun Keskuspuistoon. (Valokuvat Porstua-verkkopalvelu).

2.2.2. Sisätilat

Rakennuksen kellarikerros sisälsi uimahallin, saunatilat sekä paini- ja voimailutilat. Uima-allas sijoittui länsi-itäsuuntaisesti kellarikerroksen pohjoisosaan. Sen eteläpuolella siiven keskellä oli sauna- ja hikoiluhuoneet, kaksi pesuhuonetta ja kaksi pukuhuonetta wc-tiloineen. Saunatilojen eteläpuolella oli koko länsi-itäsuuntaisen siiven halkova käytävä, joka päättyi molemmissa päässä portaikkoon. Käytävästä oli kulku kassahuoneen kautta pukuhuoneisiin. Rakennuksen länsipäässä oli portaikon lisäksi talouskellari sekä uima-altaan puhdistus- ja lämmityskoneisto. Kellarikerroksen itäpäässä oli väestönsuoja, joka toimi voimailutilana sekä pukuhuone, jossa oli myös wc-tila, uimahallin lipunmyyntipisteen huone ja itäisivun erilliseen sisäänkäyntiin ja yläkerrokseen johtava portaikko. Vinkkeliosassa oli puolestaan painisali, kattila- ja säiliöhuoneet sekä varastotilaa.

Ensimmäisessä kerroksessa oli katuulkisivulla viisi myymälätilaa. Näistä itäisin oli kookkain ja jatkui osittain myös rakennuksen torin puoleiselle julkisivulle. Myymälätilat käsittivät myös pienen takahuoneen sekä käymälät. Myöhempien muutospirustusten perusteella ainakin osa myymälöistä toteutui pohjakaavaltaan alkuperäissuunnitelmiin nähden peilikuvana. Torin puoleisella sivulla oli kookas pääsisäänkäynti sekä pienempi sisäänkäynti, josta kuljettiin kellarikerroksen uimahalli- ja voimailutiloihin sekä yläkerrosten toimistoihin ja asuntoon. Pääsisäänkäynnistä astuttiin kookkaaseen aulaan, jota hallitsi yläkerran saliin johtavat kookkaat kaarevat portaat, joiden takana oli valoisia lasiseinä sisäpihan puolelle suojeluskuntatalon pihapiirin suuntaan. Aulatilaan kuului myös vaatesäilytystila, myyntikioskit sekä kaksi yleisö-wc-tilaa. Yläkertaan johtavien portaiden takana oli kulku sisäpihan puolella sekä lyhyeen käytävään, jonka varrella oli sisäänkäynti kerroksen ravintolatilaan sekä yleisö-wc-tiloihin. Ravintolan länsipuolella oli siihen kuuluva keittiötila ja sekä länsipään portaikko.

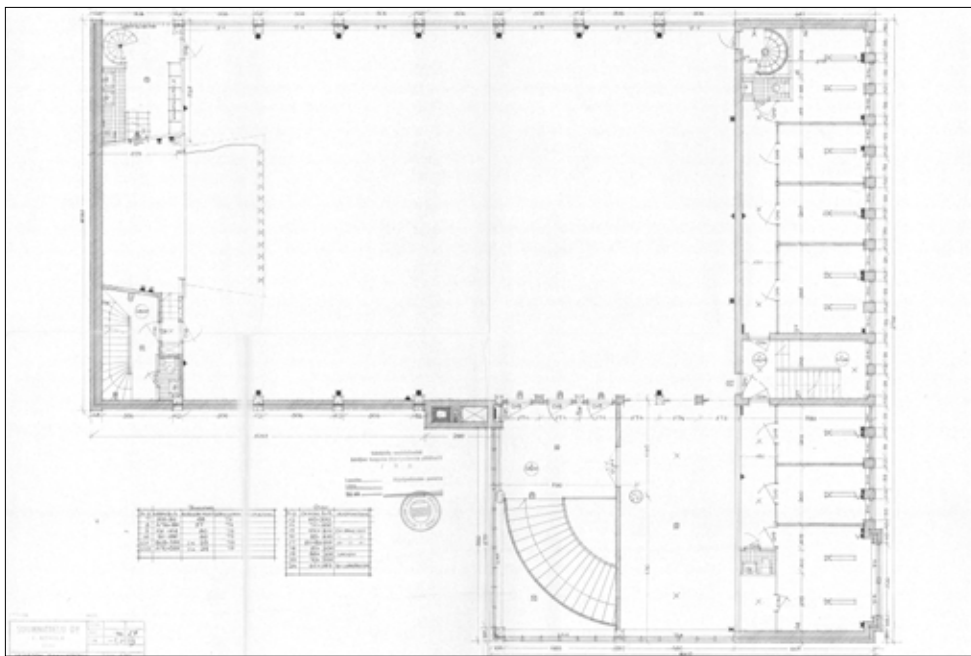
Toista kerrosta hallitsi kookas juhlasali, jonka länsipäässä oli näyttämö. Näyttämön eteläpuolella oli länsipään portaikko sekä käymälätila ja pohjoispuolella lämpiö- ja varastotila. Rakennuksen itäpäässä oli koko pohjois-eteläsuuntaisen siiven leveydeltä toimistotiloja itäpään portaikon molemmin puolin. Toimistotilat pohjautuivat sivukäytäväratkaisuun ja sijoittuivat torin puoleiselle sivulle. Käytävän molemmissa päässä oli lisäksi wc-tilat. Pohjoispäässä oli lisäksi juhlasalin varapoistumistienä toimivat kierreportaat. Vinkkeliosassa oli voimistelu-/juhlasalin lämpiön yläaula, johon taiteilija Arvid Broms toteutti maalauksensa ”Lakeuden kansan vaellus”. Yläaulan ja toimistotilojen välissä oli kalustovarasto.

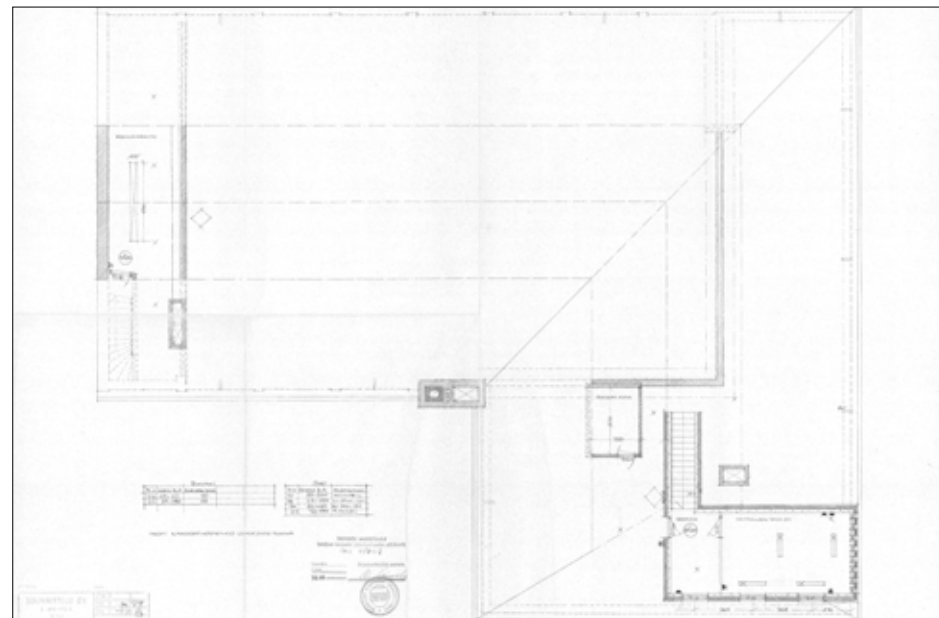
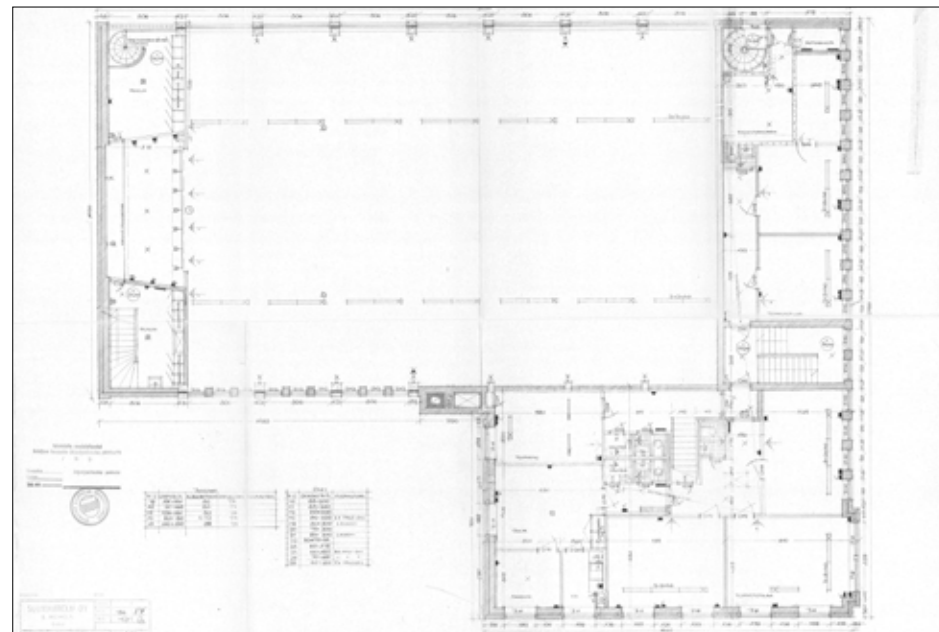
Kellarikerroksen ja ensimmäisen kerroksen pohjapiirrokset vuoden 1956 rakennuspiirustuksissa. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

Kolmas kerros käsitti korkean juhlasalitilan sekä näyttämön yläosan sekä itäpäässä toimistotilaa ja asunnon. Länsipäässä oli näyttämön yläosan eteläpuolella portaikko ja pohjoispuolella pukuhuone, josta oli kulku näyttämön viereen kierreportaita pitkin. Rakennuksen itäpään toimistosiivessä pohjoisosassa oli kierreportaati sekä elokuvakonehuone komerotiloineen. Elokuvakonehuoneen vieressä oli ulkoseinän puolella pieni toimistotila ja eteläpuolella portaikkoon päätyvä käytävä, jonka varrella oli kaksi toimistohuonetta. Portaikon eteläpuolella vinkkeliosassa oli neljä toimistohuonetta ja sisäpihan puoleisessa kulmauksessa kaksi huonetta ja keittokomeron käsittävä, ilmeisesti talonmiehelle tarkoitettu asunto.

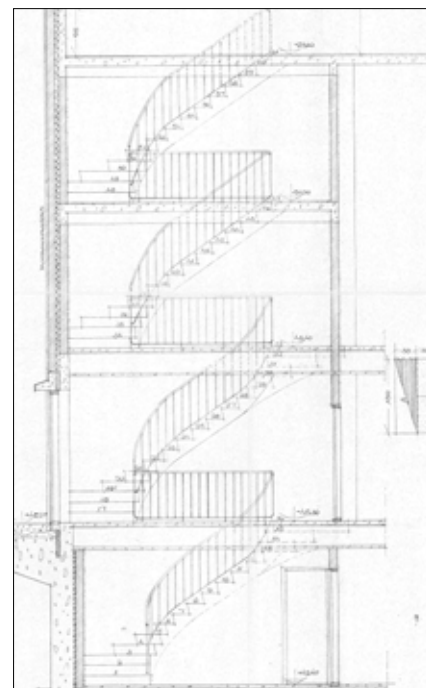
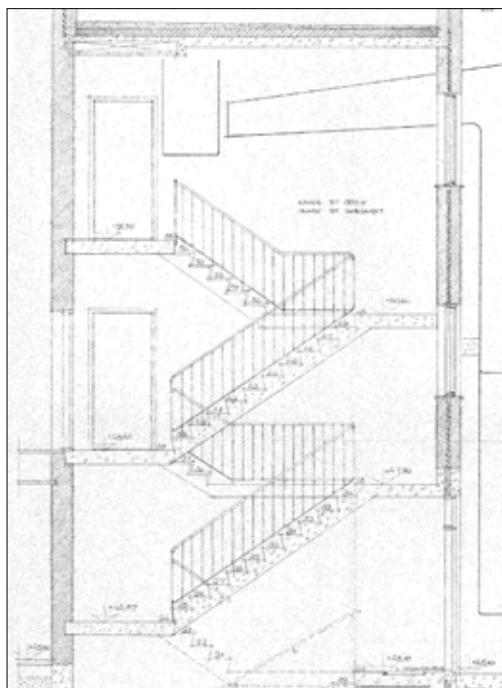
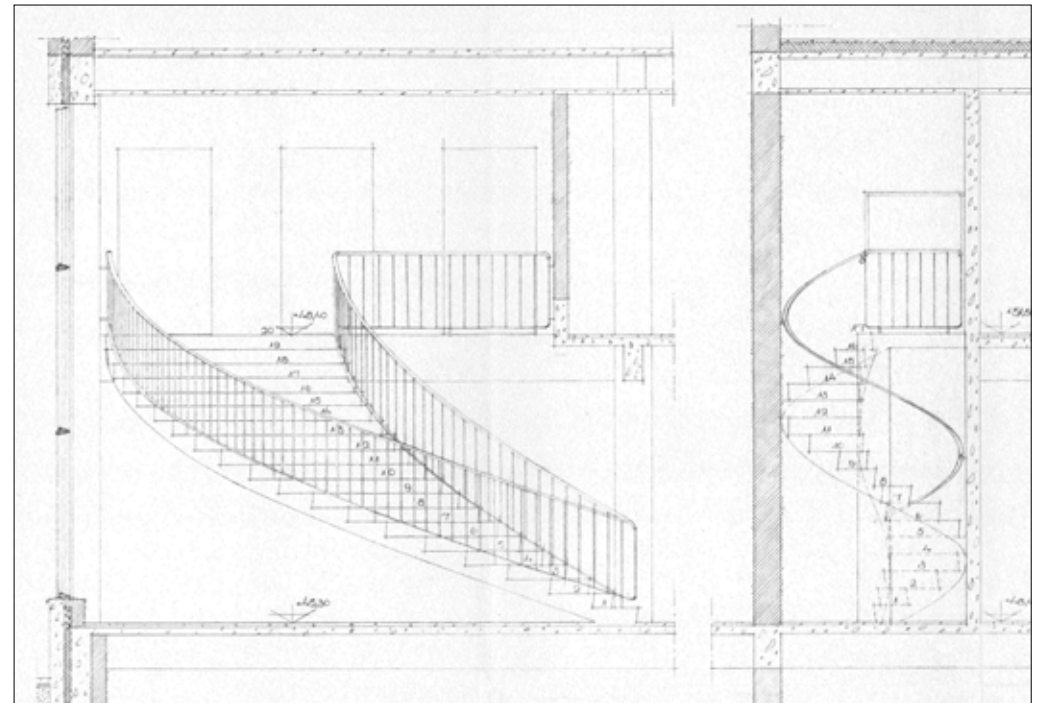
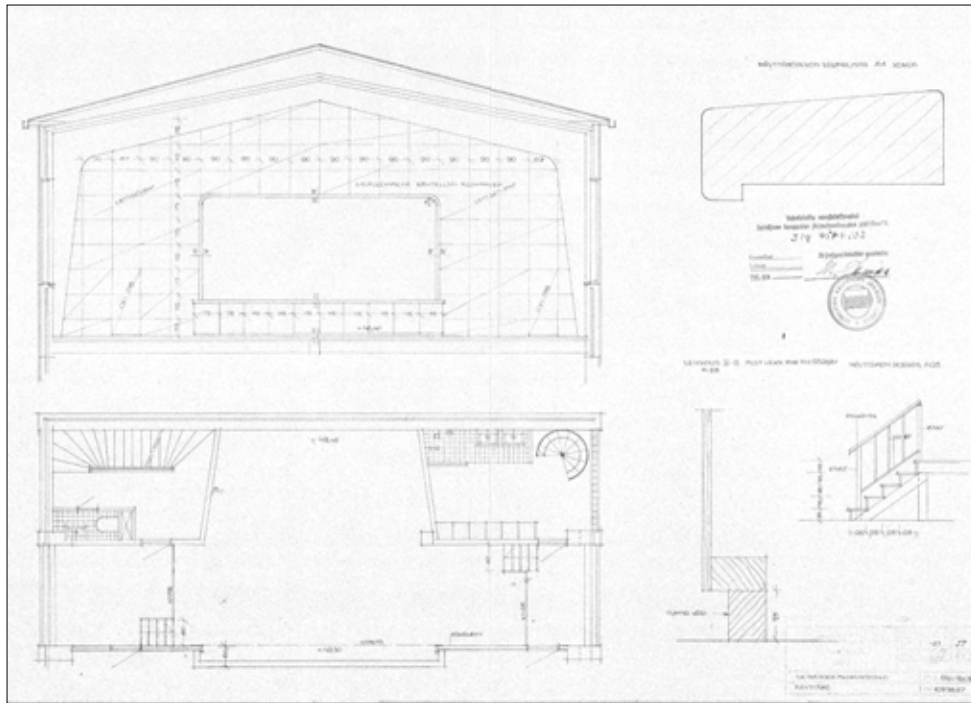
Rakennuksen ullakkokerroksessa vinkkelin kulmauksen tornimaisessa osassa oli pieni odotushuone ja hammaslääkärin vastaanotto. Rakennuksen länsipäässä oli ulakolla näyttämön yläpuolella kulissivarasto.

Toisen kerroksen pohjapiirros vuoden 1956 rakennuspiirustuksissa. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

Kolmannen kerroksen ja ullakkokerroksen pohjapiirros vuoden 1956 rakennuspiirustuksissa. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

Vasemmalla yläkulmassa salin näyttämön alkuperäinen suunnitelma vuodelta 1957. Nykyistään elokuvasalia hallitsevat kaaripalkit on merkitty piirutukseen. Oikealla yläkulmassa pääaulan kaarevien portaiden sekä metallisten kierreportaiden piirros. Vasemmalla sekä rakennuksen itä- että länsipäiden rappukäytävät. Portaat ja rappukäytävät ovat säilyneet nykypäivään saakka. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

Juhlavaan pääaulaan sekä lämpiön yläaulaan toi runsaasti valoa nykyisin sisäpuolelta peitetetyt rakennuksen takasivun kookkaat lasiseinät, joista avautui näkymä puistomaiseen suojeluskuntatalon pihapiiriin. Vasemmassa yläkuvassa näkyvä alkupe-
räinen ruudukkokuviainen aulan lattia on edelleen
tailella.

Maakuntatalo oli alkuvuosina ahkerassa käytössä ja esimerkiksi vuonna 1960 pelkästään juhlassa-
lissa järjestettiin yli 150 tapahtumaa. Alhaalla va-
semmalla täysi sali juhlamatineassa vuonna 1960. Oikealla alakuvassa Yrittäjien lipun luovutus Seinä-
joen Yrittäjänaisille vuonna 1962. Taustalla näkyy
nykyisin sisäpuolelta peitetty juhlasalin ikkunat.

(Valokuvat Porstua-verkkopalvelu)

Rakennus täytti paikkansa myös urheilutalona ja oli varsinkin paikallisten urheiluseurojen ahkerassa käytössä. Kellarin uimahallissa oli parhaimpina vuosina yli 24 000 kävijää. Salia käyttivät ahkerasti Seinäjoen naisvoimistelijat, kuten vuonna 1966 otetussa valokuvassa. Kuvassa näkyy selkeästi myös salin alkuperäinen parketti. Kellarikerroksessa sijaitsi erillinen painihuone, mutta kilpailuja varten käytettiin myös kookasta salia. Alakuvassa painimestaruuskilpailut vuonna 1963. (Porstua verkkopalvelu)

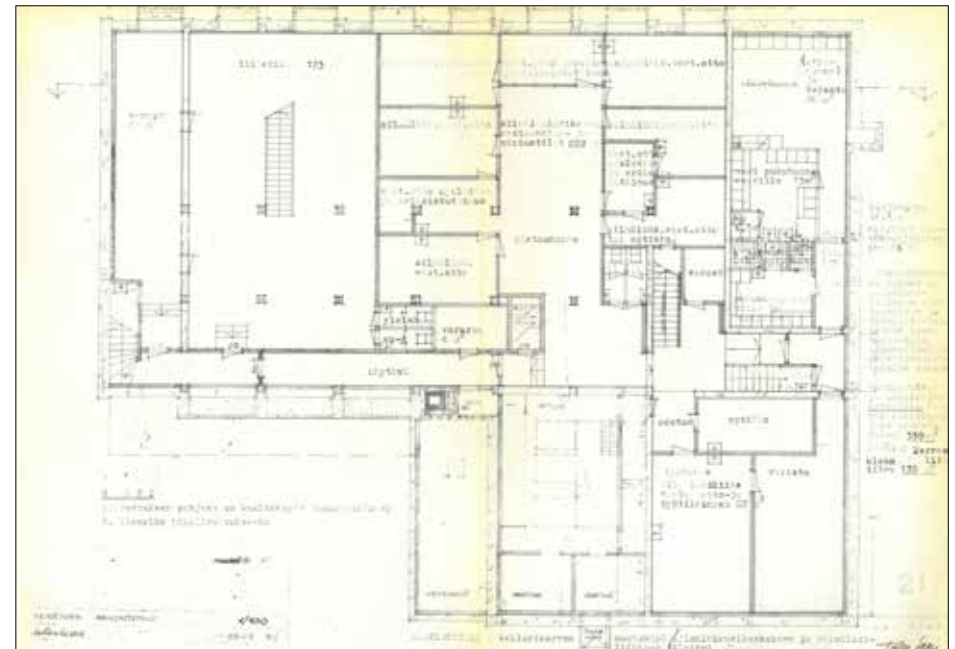
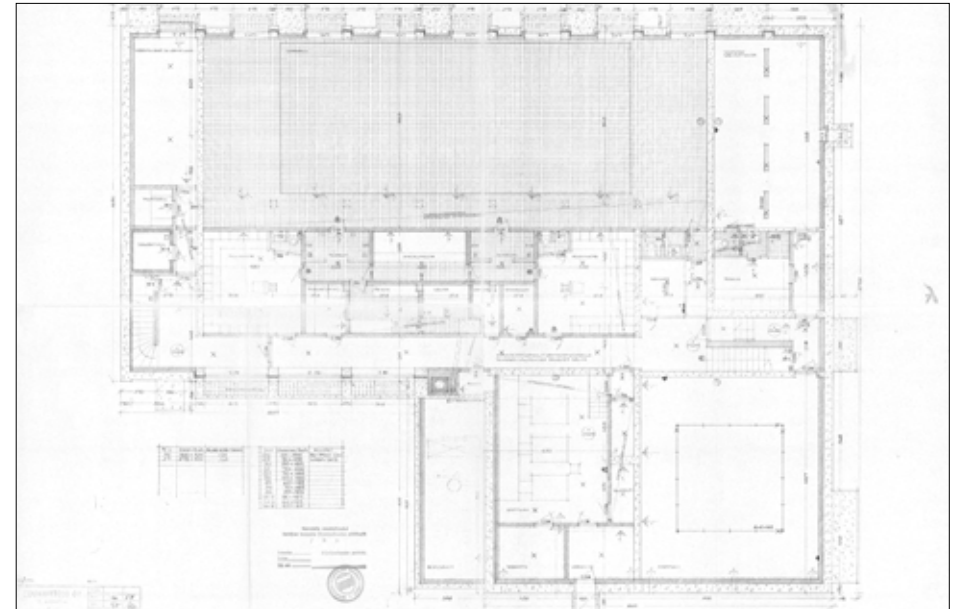
2.3. Käyttötarkoituksen muutos 1970-luvulla sekä myöhemmät muutokset

Seinäjoelta oli puuttunut sekä suuri kokoustila että tanssipaikka nuorisolle ja rakennus olikin alkuvuosina vilkkaassa käytössä. 1950–60-lukujen taitteessa rakennusta käyttivät ahkerasti eri järjestöt ja juhlasalissa sekä kokoushuoneessa oli järjestetty kursseja, näyttelyitä ja juhlia. Erityisen suosittuja olivat taidenäyttelyt. Vuonna 1960 juhlasalissa järjestettiin jopa 150 erilaista tilaisuutta ja talon järjestämiä tansseja oli 30. Lisäksi salia käyttivät ahkerasti Naisvoimistelijat ja Seinäjoen Urheilijoiden eri jaostot, kuten ukkokerho. Talossa järjestettiin ahkerasti painikilpailuja sekä myös nyrkkeilyotteluita. Maakunnan ainoaa uimahallia käytti vuonna 1960 yli 24 000 henkilöä, joista suurimman ryhmän muodostivat koululaiset. Myös tilaussauna oli ahkerassa käytössä ja jotkut perheet olivat varanneet omat viikoittaiset vuoronsa.

Toiminta kuitenkin heikkeni vähitellen. Vuonna 1973 säätiö tiedusteli kaupungin halukkuutta vuokrata uimahalli, mutta kaupungilla oli samaan aikaan vireillä oma uimahallihanke. Joulukuussa 1973 säätiön hallitus käsitteli ylimääräisessä kokouksessa Maakuntatalosta saatua ostotarjousta, jonka käsittelyä jatkettiin vuonna 1974. Vuoden 1974 keväällä säätiön hallitus päätti yksimielisesti myydä Maakuntatalon rakennuksessa toimineelle Kangasniemen Silmäläsiliikeyritykselle. Uimahallitilat poistuivat käytöstä vuoden 1974 kesällä osittain myös öljykriisin seurauksena, mutta käyttäjienkin määrä oli pudonnut kolmasosaan vuoden 1960 tilanteeseen verrattuna. Rakennus siirtyi uudelle omistajalle vuoden 1974 syksyllä.

Rakennuksen sisätilat säilyivät alkuperäisinä aina 1970-luvun puoliväliin saakka. Jo vuonna 1963 oli suunniteltu ensimmäisen kerroksen ravintolatilan laajennusta siten, että ravintola ja sen pohjoispuolella ollut liiketila olisi yhdistetty purkamalla väliseiniä sekä wc-tilat, mutta tämä muutos jäi mitä ilmeisimmin toteuttamatta. Vuonna 1969 pääaulan sisäänkäynnin ja vaatesäilytyksen tiskin viereisten myyntikioskin paikalle suunniteltiin kookkaampi väliseinällä jaettava myyntitila, mutta myös tämä muutos jäi ilmeisesti toteuttamassa, koska siihen ei ole viitteitä myöhemmissä muutospirustuksissa.

Arkkitehti Touko Saari suunnitteli rakennukselle vuosina 1975–76 peruskorjauksen sekä osittaisen käyttötarkoituksen muutoksen. Ulkoasuun muutos vaikutti melko vähän. Kellarin uimahallitilaan luonnonvaloa tuoneet valokuilut rakennettiin ulkopuolelta umpeen ja sisäpihan puolelle toteutettiin toisen kerroksen lämpiöön johtavat metalliset varauloskäynnin portaat. Kalevan kadun puoleiselle julkisivulle jokaiselle liiketilalle toteutettiin uudet sisäänkäyntiportaat. Rakennuksen ulkoväri

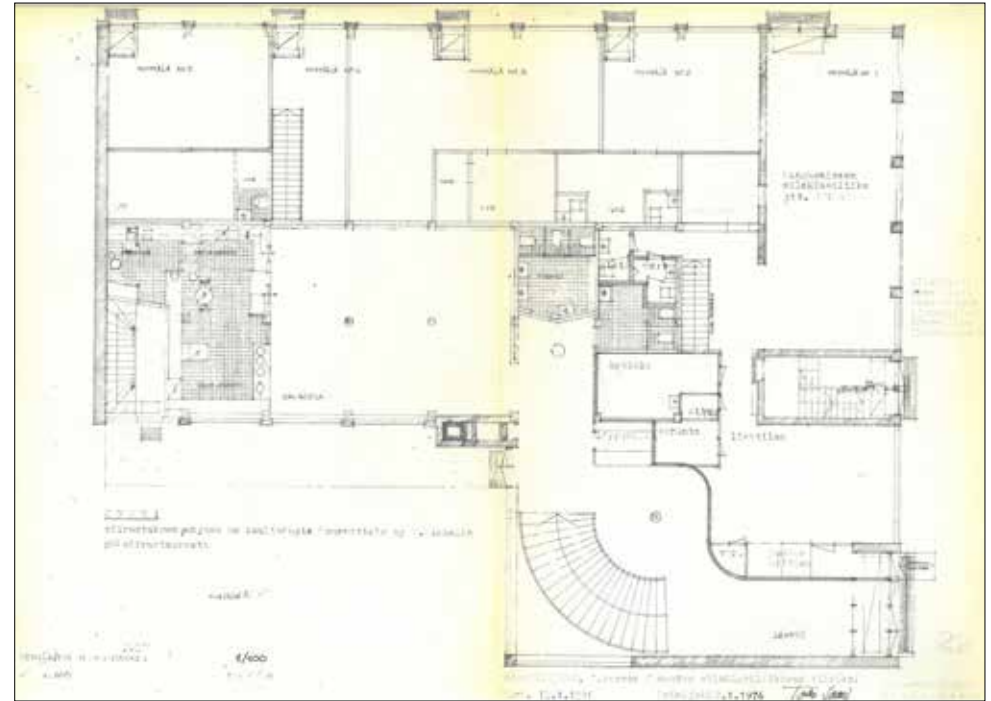
Kellarikerroksen muutos oli vuonna 1976 totaalinen. Yläkuvassa alkuperäinen pohjapiirros vuodelta 1956 ja alakuvassa arkkitehti Touko Saaren vuonna 1976 toteuttama muutospirros, jolloin kellarin muutettiin suurelta osin silmälääkäriaseman tiloiksi. Tilajärjestys vastaa suurelta osin nykyistä. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

oli näihin aikoihin ainakin alkuperäisen juhlasalin kohdalla rappaukseltaan tummempi, ruskeaan vivahtava, jota jäseni valkoinen listoitus ja julkisivujen pilasterit. Sisätiloissa merkittävimmät muutokset koskivat kellarikerrosta sekä toisen kerroksen juhlasalia. Kellarikerros muutettiin uimahallista silmääläkäríaseman tiloiksi ja juhlasali kahdeksi elokuvateatteriksi. Rakennukseen toteutettiin muutoksen yhteydessä koneellinen ilmanvaihto.

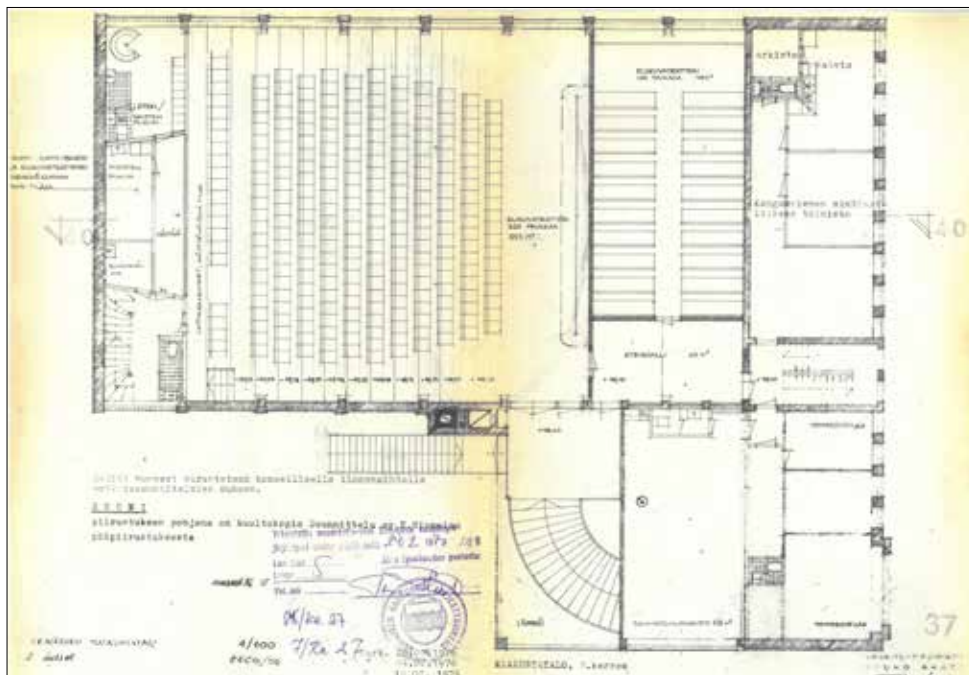
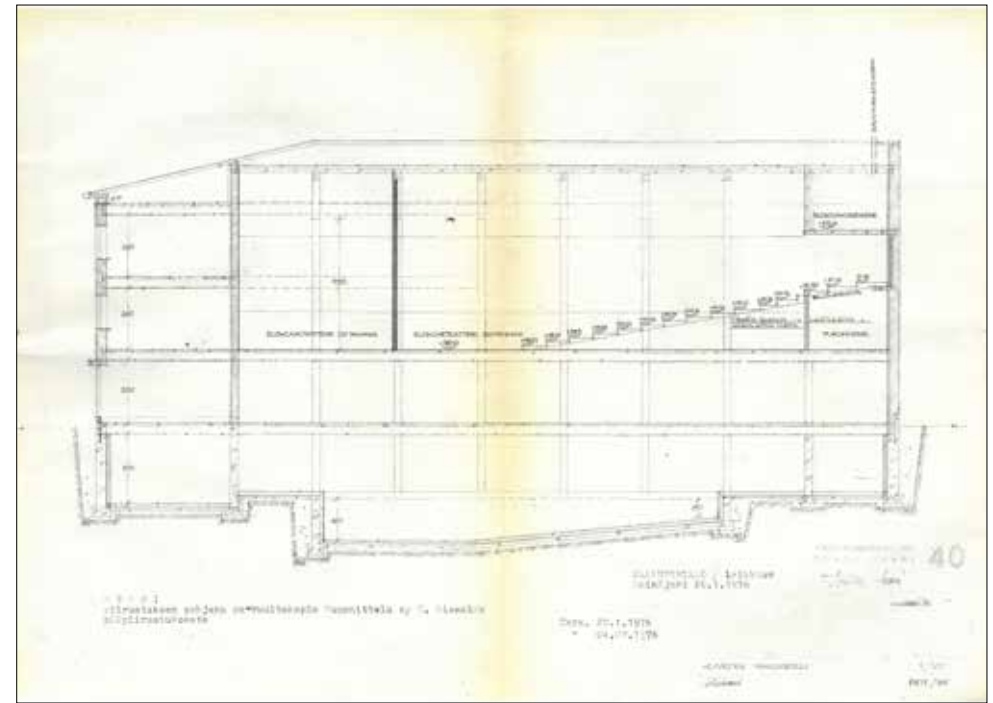
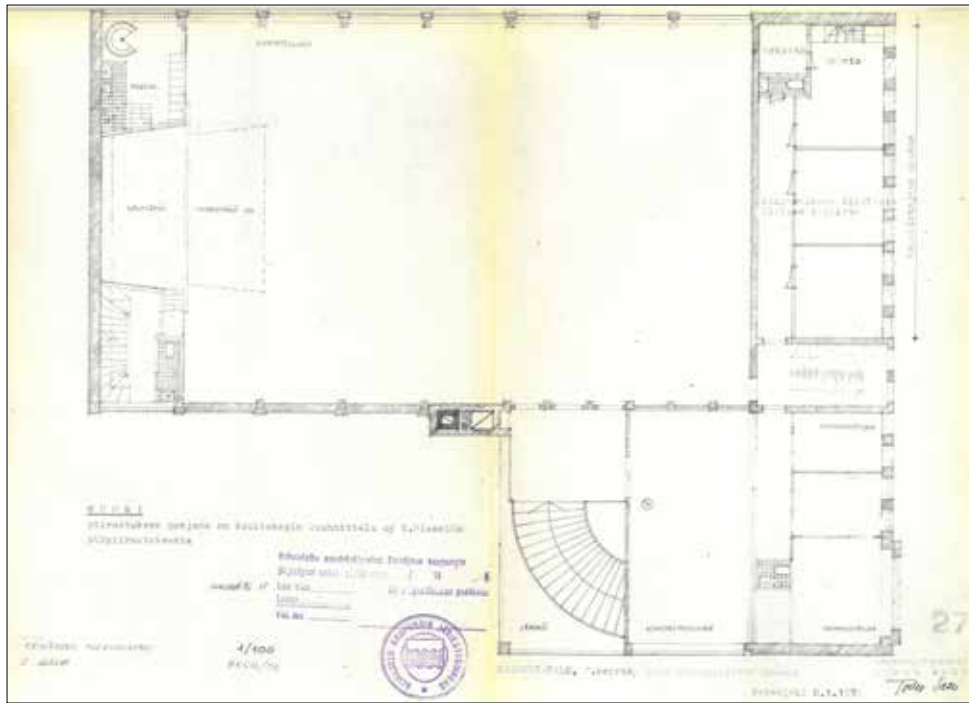
Kellarista poistettiin kaikki liikuntatilat. Vanhat sauna- ja pesutilat purettiin ja uima-allas peitettiin betonikannella. Väliaikaisena ratkaisuna uima-allastila toimi yläkerran liikkeiden varastotilana ennen kuin laajemmalle muutokselle saatiin lupaa. Entisen uima-altaan länsipään kohdalle toteutettiin yläkerran liiketiloihin johtavat portaat. Ensimmäisessä kerroksessa väliseinämuutoksien yksi alkuperäisistä liiketiloista jaettiin kahden liikkeen käyttöön. Kellariin johtavat portaat toteutettiin länsipään liiketilaan.

Vuonna 1976 arkkitehti Saari suunnitteli kellaritilan lopullisen muutoksen silmääläkärikeskuksen ja silmälasiliikkeen vastaanotto- ja työtiloiksi. Muutoksen yhteydessä aikaisemmin uimahallitilaan ja kellarin eteläsivun käytävään luonnonvaloa tuoneet valokuilut peitettiin ulkopuolelta. Kellaritilan tilajärjestyksestä säilyi ainoastaan edellä mainittu käytävä sekä kattilahuone varastoineen. Rakennuksen itäpäässä entinen yhtenäinen voimailutilana toiminut väestönsuoja jaettiin väliseinillä lepo- ja huoneeksi sekä kahdeksi pukuhuoneeksi. Vinkkelisiivessä sijainnut painihuone jaettiin puolestaan odotustilaksi, optikon huoneeksi, silmälasiliikkeen työtilaksi sekä varastohuoneeksi. Rakennuksen keskiosassa kaksi kolmasosaa aikaisemmasta uimahallitilasta jaettiin väliseinillä silmääläkärikeskukseksi, jonka keskellä oli kookas odotustila ja reunoilla vastaanotto- ja tutkimushuoneet. Alkuperäisen uimahallitilan länsipää muodosti kookkaamman liiketilan, jossa oli yläkerran liikehuoneistoon johtavat portaat. Kellarin länsipään entiset uima-altaan puhdistus- ja lämmityskonehuoneet sekä varastot yhdistettiin kapeaksi yhtenäiseksi varastotilaksi.

Ensimmäisessä kerroksessa rakennuksen omistanut Kangasniemen silmälasiliike otti käyttöönsä suurimman osan entisestä liiketilasta ja entisiä liikehuoneistoja oli tarkoitus yhdistää purkamalla väliseiniä. Silmälasiliikkeen tiloja laajennettiin osittain myös juhlasalin aulatilaan, joka jaettiin kaarevalla väliseinällä entisen vaatesäilytystiskin ja kohdalta. Liiketilojen yhdistäminen toteutettiin kuitenkin vasta vuonna 1977 edelleen Touko Saaren suunnittelemana. Ravintolatila jäi ennalleen ja alkuperäiseen käyttöönsä. Mitä ilmeisimmin tässä yhteydessä uusittiin myös pääsisäänkäynnin nykyiset sisäpuoliset ovet. Optikkoliikkeen käytössä oli alkuperäisistä toimistotiloista kaikki muut paitsi läntisin liiketila sekä sen vieressä oleva väliseinällä puolitetty tila, johon oli toteutettu myös kellaritilan länsiosaan johtavat portaat.

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuoden 1976 muutospirustuksissa. Liiketiloja yhdistettiin rakennuksen omistajaksi siirtyneen F. Kangasniemen optikkoliikkeen käyttöön. Optikkoliikkeen tiloja laajennettiin osin myös aulatilaan. Ravintolatila sekä siihen liittynyt keittiötila jäivät ennalleen. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

Arkkitehti Touko Saaren vuosina 1975-76 suunnittelema toisen kerroksen muutos elokuvateatteriksi. Vanha juhlasali jaettiin kahdeksi elokuvateatteriksi ja pääsalissa näyttämön suunta vaihtui. Katso-mokallistus toteutettiin teräsrunko ja lastulevyrakenteella. Rakennuksen itäisivun toimistotilat jäivät ennalleen. Ylhäällä olevassa leikkauskuvassa erottuu myös kellarikerroksen uimahallin altaan päälle toteutettu betonikansi. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta.)

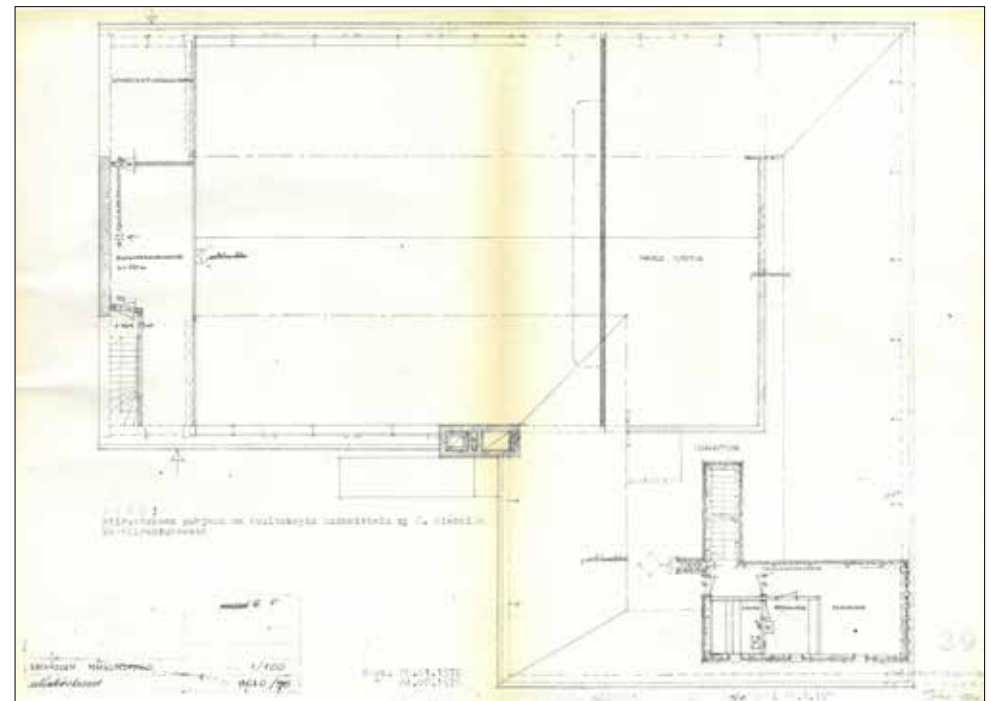
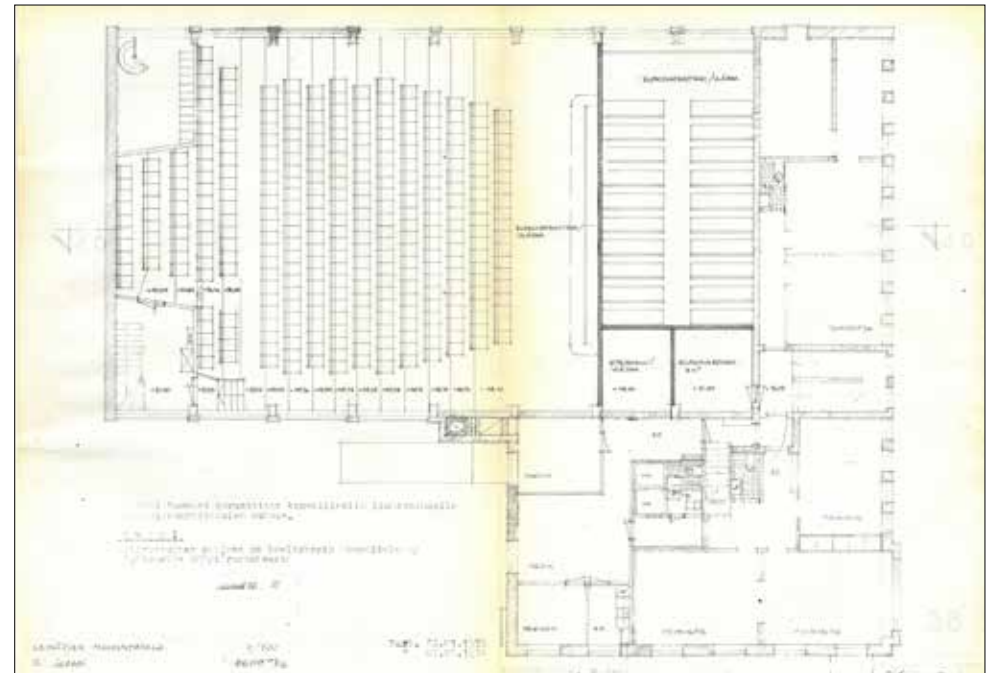
Toisessa kerroksessa vanha juhlasali jaettiin kahdeksi elokuvateatteriksi sekä eteishalliksi. Kookkaamman 320 paikkaisen salin näyttämösuunta muutettiin ja lattiarakenne muutettiin teräsrunkoisena ja lastulevyillä kaltevaksi siten, että se nousi taikasastaan vanhan näyttämön tasolle. Entisen näyttämön yläosa jaettiin väliseinillä henkilökunnan sosiaalityloiksi ja siivousvälinevarastoksi. Elokuvateatterin ikkunat rakennettiin sisäpuolelta umpeen. Vanhan juhlasalin itäosaan tuli 100 paikkainen pienempi elokuvateatteri. Toimistotilat tulivat Kangasniemen silmälasiliikkeen käyttöön, mutta säilyivät tilajärjestykseltään alkuperäisenä. Entinen kalustovarasto muutettiin toimistohuoneeksi.

Kolmanten kerrokseen toteutettiin pienemmälle elokuvateatterille tarkoitettu elokuvakonehuone ja vinkkelisosassa sijainnutta asuntoa laajennettiin viimeistään tässä vaiheessa siten, että viereinen toimistohuone otettiin asunnon käyttöön ja kulku asuntoon ohjattiin entisen toimiston kautta. Muutoksen jälkeen asunto käsitti kolme huonetta ja keittokomeron. Kolmannessa kerroksessa rakennuksen itäsivulla olleet toimistotilat jäivät ennalleen.

Ullakkokerroksessa länsipään entiseen kulussivarastoon toteutettiin pääsalin elokuvakonehuone, jonka pohjoispuolelle tuli iv-konehuone. Itäsivun ”tornissa” sijainnut hammaslääkärin vastaanotto muutettiin saunatiloiksi, ja entiseen odotushuoneeseen tuli pieni eteinen sekä löylyhuone ja vastaanottuhuone muutettiin pesutilaksi sekä pukuhuoneeksi.

Vuonna 1977 toteutettiin ensimmäisessä kerroksessa edellä mainittu liiketilojen yhdistäminen Kangasniemen silmälasiliikkeen käyttöön sekä lisäksi Reijo Ahon omistaman ”kahvibaarin” tilat laajentuivat rakennuksen Kalevankadun puoleisen sivun länsipään liiketiloihin. Tämä tarkoitti alkuperäisen liikehuoneen ja entisen varastotilan välisen seinän purkamista sekä myös ravintolan keittiötilojen pohjoisseinässä muutoksia, jotta saatiin aikaiseksi kulku alkuperäisestä ravintolatilasta Kalevankadun puoleiseen tilaan.

Kolmannen kerroksen ja ullakkokerroksen pohjapiirrokset vuoden 1976 muutospirustuksissa. Kolmannessa kerroksessa itäsivun toimistotilat jäivät ennalleen. Asuntoa laajennettiin yhdellä toimistohuoneella, jolloin myös kulku asuinhuoneistoon muuttui. Ullakkokerroksessa entinen hammaslääkärin vastaanotto muutettiin saunatilaksi ja löylyhuone toteutettiin osittain entisen odotushuoneen tiloihin ja jäljelle jäänyt tila muuttui eteiseksi. Tilat pesuhuoneelle jaettiin entisestä vastaanottohuoneesta, joka muuttui pukuhuoneeksi. Rakennuksen länsisivulle Kalevankadun puolelle toteutettiin iv-konehuone. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta)

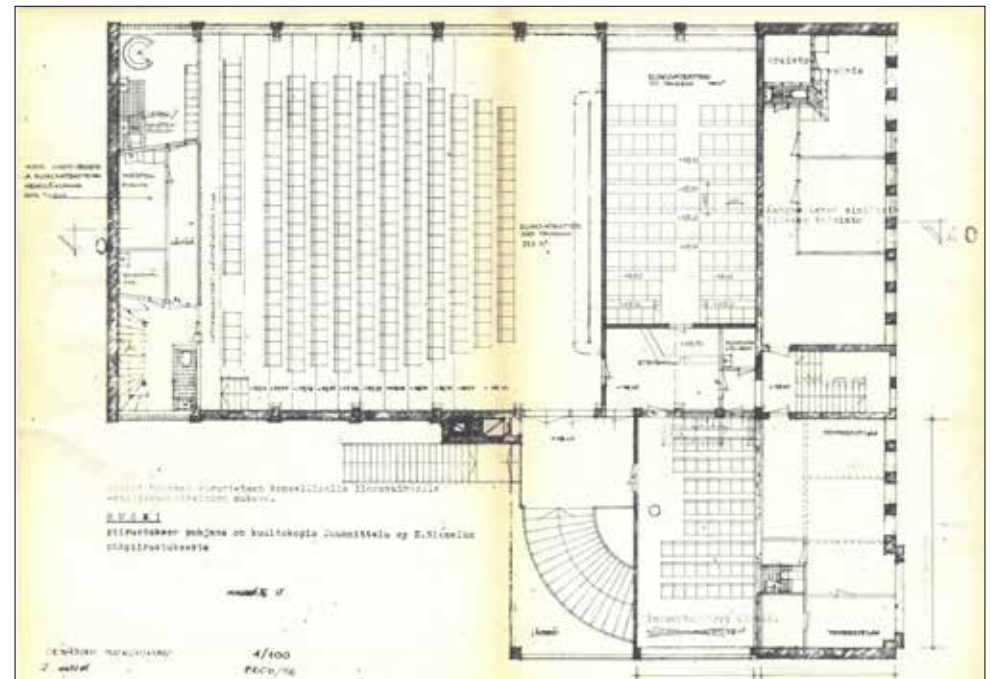
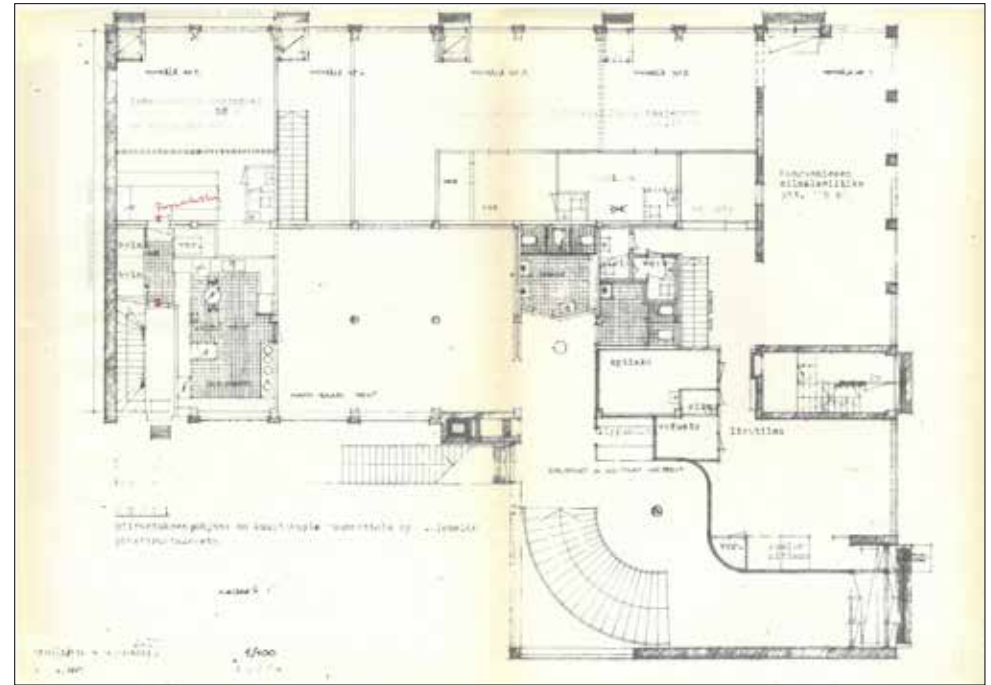
Vuonna 1980 Touko Saari suunnitteli alun perin kalustovarastona ja sittemmin toimistokäytössä olleeseen tilaan kolmannen 63-paikkaisen elokuvateatterin. Muutoksen yhteydessä aikaisemmin toteutetun pienemmän salin katsomo muutettiin kaltevaksi ja katsomon keskelle tulleiden rappujen vuoksi paikkamäärä oli muutoksen jälkeen 70. Itäisivulla rappukäytävän etelän puolella olleet kolme pientä toimitohuonetta yhdistettiin yhdeksi kookkaammaksi toimistotilaksi. Muilta osin toisen kerroksen pohjamalli säilyi ennallaan.

Rakennuksen Kalevankadun puoleiselle julkisivulle toteutettiin nykyiset valetut ulkoportaat ja luiskat vuosina 1999–2000. Vuonna 2006 toteutettiin rakennuksen nykyinen lämpörappausvuoraus, jonka seurauksena hävisi julkisivulla alkuperäistä rappausta jäsentäneet urat.

Rakennuksen ensimmäisen kerroksen näyteikkunat sekä yläkerrosten toimistojen ja entisen asunnon ikkunat ovat uusittu alkuperäisen puitemallin mukaan, mutta tämän muutoksen ajankohta ei selvinnyt. Myös tornimaisessa kulmauksessa on ullakkokerroksen saunatiloihin taitekaton lappeeseen puhkaistu kaksi kookasta säleiköillä peitettävää ikkunaa, joiden toteutusajankohta ei selvinnyt. Kyseiset ikkunat eivät ole merkitty 1970-luvun puolivälin muutospiiruksiin. Myös rakennuksen takasivulla entisen tuhkakuilun vieressä oleva pieni pulpettikattoinen joko ilmanvaihtoa tai savunpoistoa varten toteutettu osa.

Rakennuksen tiloissa on tehty pintoihin vaikuttaneita saneerauksia vielä 2000-luvun aikana etenkin kellarikerroksessa ja toimistotiloissa. Kolmannen kerroksen asunto on muutettu toimistokäyttöön.

Oikella yläkuvasa vuoden 1977 liiketilöiden yhdistämistä koskenut lopullinen suunnitelma. Samassa yhteydessä länsipään ravintolatilaa laajennettiin Kalevankadun puoleiseen liiketilaan. Alakuvassa muutospiirros vuodelta 1980 kolmannelle elokuvateatterille sekä liiketilöiden muutokselle. Kolmas pieni elokuvastali toteutettiin alun perin kalustovarastona ja sittemmin toimistona toimineeseen tilaan. Muutoksen yhteydessä myös toisen pienemmän salin lattiaan toteutettiin kallistus. Rakennuksen kaakkoiskulmassa liiketiloista poistettiin väliseiniä. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta)

2.4. Nykytila

2.4.1 Ulkoasu

Vaaleaksi rapattu rakennus on säilynyt runkomalliltaan sekä tyyllisiltä yksityiskohdiltaan hyvin ja edustaa edelleen tunnistettavaa rakennusajankohtansa laadukasta arkkitehtuuria. Vuonna 1958 valmistunut rakennus ajoittuu tavallaan jo tyylliseen murrosvaiheeseen, mutta edustaa ulkoasultaan kuitenkin selkeää 1950-luvun arkkitehtuuria, jossa on havaittavissa funktionalismin piirteitä, varsinkin rakennuksen itäisellä julkisivulla sekä pohjoissivulla olevat pilasterit edustavat myös klassismiin viittavia piirteitä, joilla on kookkaiden ikkunoiden ohella haettu suurelle salille soveltuvaa juhlavampaa ilmettä. Rakennuksen alkuperäinen monikäyttöisyys ilmenee edelleen selkeästi. Merkittävimmät ja näkyvimmat ulkoiset muutokset liittyvät rakennuksen vuoraukseen, sisäänkäyntien uusimiseen sekä liikkeiden mainoksiin.

Aukotus on säilynyt käytännössä lähes alkuperäisenä siitäkin huolimatta, että liiketiloja on yhdistetty ja sisätiloja muutettu vuosien varrella. Kookkaat ja näyttävät juhlasalin kuusiruutuiset ikkunat vaikuttavat alkuperäisiltä, joskin ne on peitetty sisäpuolelta. Ikkunoiden vieressä rakennuksen länsisivulla oleva kookas lasitiilioukko on alkuperäinen. Myös takasivulla oleva suuri puupuitteinen lasiseinä on alkuperäinen, joskin myös se on rakennettu umpeen sisäpuolelta. Toisen kerroksen lämpiöstä johtavat varauloskäynnin metalliportaat on toteutettu 1970-luvun muutoksen yhteydessä.

Vuonna 2006 toteutettu lämpörappaus sopii vuoraustratkaisuna rakennuksen alkuperäisilmeeseen sekä rakennusajankohtaan, mutta vuorauksen uusimisen yhteydessä on itäisivun yläkerrosten osalta hävinnyt alkuperäisessä vuorauksessa olleet julkisivua jäsentäneet urat, jotka ovat vielä havaittavissa itäisivun hieman ulosvedetyn tornimaisen osan pystyurituksena sekä pohjoissivun itäpäässä ruudukkona. On siis melko todennäköistä, että varsinainen lämpörappaus toteutettiin ainoastaan rakennuksen itäisivulle. Itäisivun toimistojen ikkunat ovat myös lämpörappauksen jäljiltä alkuperäistä syvemmällä rungossa.

Ensimmäisessä kerroksessa on tasakertaan saakka sileä rappaus käytännössä näyteikkunoiden välissä. Rakennuksen itäisivulla sekä osittain myös Kalevankadun puoleisella sivulla oleva alkuperäinen koristelista on peittynyt rakennuksen julkisivuja kiertävän yhtenäisen valomainoselementin peittoon. Yhtenäinen vaakasuora mainoslista rikkoo varsinkin pohjoisjulkisivulla pilastereiden luomaa vertikaalista ilmettä. Rakennuksen sokkeli on maalattua betonia ja siinä on edelleen tallella alku

peräiset, rakennusajankohdalle tyypilliset pystyurat.

Rakennuksen vesikatteena on alkuperäinen saumapeltikate. Tornimaisessa osassa voimakkaasti alas laskeutuvaan katonlappeseen jälkikäteen puhkaistut saunatilan ikkunat eivät merkittävästi riko muilta osin eheää kokonaisuutta.

Rakennuksen runkomalli on säilynyt alkuperäisenä ja pohjoiseen ja itään avautuvat pääjulkisivut ovat edelleen selkeästi havaittavissa, kuten Maakuntatalon alkuperäinen monikäyttöisyyskin. Myös aukotus on säilynyt pääosin alkuperäisenä. Julkisivuja voimakkaaimmin rikkova elementti on vaakasuora liikkeiden mainoksille tarkoitettu vaakasuora palkki, jonka alle on peittynyt esimerkiksi rakennuksen julkisivujen kulmauksen koristelista. Mainospalkki katkaisee ja rikkoo myös pohjoisjulkisivun alkupe- räisten pilasterien luoman vertikaalin ilmeen. (Valokuva Susanna Tyrväinen)

Rakennuksen julkisivut ovat säilyneet pääosin hyvin sekä tyyllisiltä yksityiskohdiltaan että paikoin myös materiaaleiltaan. Kookkaat juhlasalin ikkunat ja lasitiiliaukko sekä akasivun lasiseinät ovat alkuperäiset.

Pohjoissivulla aukotus on säilynyt pääosin alkuperäisenä, vaikka liiketiloja on vuosien varrella yhdistetty. 1990-2000-lukujen vaihteessa toteutetut liikkeiden sisäänkäyntien edessä olevat porrasluiskat eivät merkittävästi riko kokonaisuutta. Pohjoissivun itäosan rappauksessa on vielä havaittavissa alkuperäinen ruudukouritus.

Rakennuksen itäisivulla erottuu selkeästi alkuperäinen rakennusajan-kohdalle tyypillinen valettu, maalattu ja pystyuritettu sokkeli. Näyteikkunoiden päällä oleva alkuperäinen koristelu on jäänyt vaakatasoisen ”mainoslaatikon” ja markiisien väliin puristuksiin. Elokuvateatterin pääsisäänkäynnin päällä olevassa ulosvedetyssä osassa on rappauksessa alkuperäinen pystyuritus. Muilta osin toimistojen yksiruutuiset ikkunat ovat lämpörappauksen vuoksi alkuperäistä syvemmällä rungossa. Tornimaisen osan itäisivulle on puhkaistu jälkikäteen ullakolla toimivan saunatilan säleiköillä varustetut ikkunat. Sisäänkäyntien nykyiset metalliovet ovat uusittu 2000-luvulla.

Takasivulla näkyvin muutos on ollut 1970-luvulla toteutettu yläaulasta ulos johtava varastoistumistie. Aukotus on muilta osin säilynyt käytännössä alkuperäisenä lukuun ottamatta ullakkokerroksessa saunamuutoksen seurauksena pienennetyt ikkunat.

2.4.2. Sisätilat

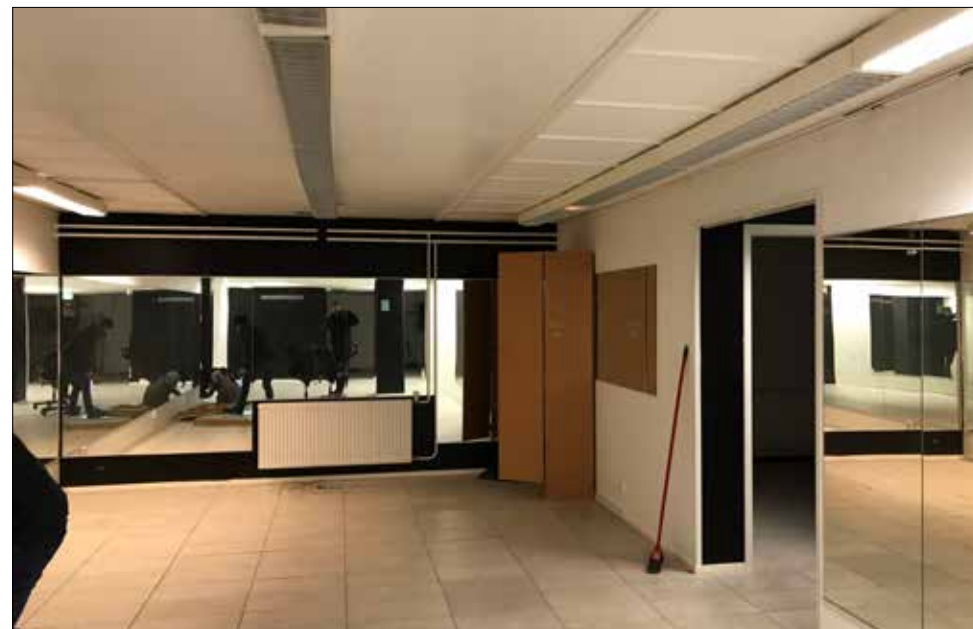
Sisätiloissa on toteutettu vuosikymmenten aikana mittavia muutoksia, mutta pääosin vastaa edelleen vuoden 1975–76 muutosta, mutta myös alkuperäisiä tiloja sekä myös pintoja on edelleen tallella. Rakennuksen eri kerroksiin johtavat porraskäytävät sekä rakennuksen länsi- että itäpäässä ovat säilyneet alkuperäisinä.

Kellarikerros on kokenut mittavimmat muutokset ja tilajärjestys vastaa käytännössä vuosien 1975–76 muutospirustuksia. Alkuperäinen käyttötarkoitus ei enää ilmene kellaritilassa. Pintoja on suurelta osin uusittu vielä 2000-luvun aikana ja länsipää on sisustettu myös yläkerrassa toimivat ravintolan tiloiksi. Tämän seurauksena joidenkin kulkujen paikkoja on muutettu ja esimerkiksi aikanaan silmälääkäriasemalle kuuluneet odotusaulan lännen puolella sijainneet vastaanotto- ja toimenpidehuoneet ovat ravintolan tiloina. Näistä muutoksista ei ollut muutospirustuksia. Eteläsiivun käytävä on säilynyt käytännössä 1950-luvulta. Sen varrella on tallella alkuperäiset valoaukot ikkunoineen. Ikkunoista on havaittavissa myös alkuperäiset lasitiilet, jotka ovat peitetty ulkoa päin. Alkuperäisiä puuovia on tallella esimerkiksi käytävän varrella sekä väestönsuojatiloissa. Entisen uima-altaan päällä olevan betonikannen alla on havaittavissa alkuperäistä joskin huonokuntaista uima-altaan valkoista ja vaaleansinistä kaakelointia.

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vastaa pääpiirteiltään myös vuoden 1975–76 muutosta. Pintoja on uusittu vuosien varrella liiketiloissa sekä nykyisen elokuvateatterin tiloissa. Elokuvateatterin ala-aulaa hallitsee alkuperäinen kaareva portaikko, jonka takana oleva alkuperäinen lasiseinä on peitetty. Avonaisena portaiden takana olevasta lasiseinästä avautuisi näkymä valtakunnallisesti merkittävään suojeluskuntatalon pihapiiriin. Aulassa sekä myös muissa osissa ensimmäisessä kerroksessa on tallella alkuperäinen lattia sekä katon palkkien väleissä rakennusajankohdalle tyypillinen sormipanelointi. Pääsisäänkäyntiä on supistettu poistamalla käytöstä kolme ovea, joskin mitä ilmeisimmin 1970-luvun muutoksen yhteydessä uusitut ovet ovat tallella.

Toisessa kerroksessa portaiden yläpään aulassa on tallella Arvid Bromsin alkuperäinen, kooltaan noin 3x2 metrinen maalaus. Yläaulassa ja maalauksen yläpuolella oleva sormipaneelikuvioitu katto on alkuperäinen. Yläaulassa on alun perin ollut vastaava ruudukkokuvioinen lattia kuin pääaulassakin, mutta on uusittu nykyisellä yksivärisellä muovimatolla. Elokuvasalien pohjakaava vastaa käytännössä vuoden 1970-luvun muutosta. Ainoana poikkeuksena on vuonna 1980 entiseen kalustovastotilaan toteutettu pieni kolmas näyttämösali.

Elokuvateatterin päänäyttämöä hallitsevat alkuperäiset valetut kehäpalkit. Läntisellä takaseinällä on edelleen havaittavissa alkuperäisen näyttämösyvennyksen yläosa. Elokuvasalien, varsinkin kookkaan salin, sisustusta on uusittu vuosikymmenten aikana.

Kellarikerroksen muutos on ollut 1970-luvulla mittava ja alkuperäisestä tilajärjestyksestä tai käyttötarkoituksesta ei ole jäänyt juurikaan jälkiä. Tilajärjestys on säilynyt pääosin 1970-luvun muutoksesta, mutta kulkuja on muutettu ja pintoja uusittu runsaasti vielä 2000-luvulla.

Kellarin eteläsivun käytävässä on tallella alkuperäiset valokuilut. Vastaavat sijaitsivat myös rakennuksen pohjoissivulla. Valokuiluilla saatiin kellaritiloihin luonnonvaloa. Uima-altaan päälle toteutetun betonikannen alla on tallella uima-altaan alkuperäistä kaakelointia. Kellarin länsipään tilat ovat yläkerran ravintolan käytössä ja muutettu pinnoiltaan merkittävästi. Yläkerrasta johtava portaikko sekä tilajärjestys vastaa kuitenkin pääosin 1970-luvun muutospäivityksiä.

Ensimmäisessä kerroksessa nykyisen elokuvateatterin aula on edelleen merkittävä. Kaartuvat portaat, aulan ruutukuvioinen lattia sekä kattojen palkit sekä niiden väleissä oleva sormipanelointi ovat alkuperäiset. Alkuperäisiä pintoja on säilynyt elokuvateatterin tiloissa koko ensimmäisen kerroksen tiloissa. Esimerkiksi aulan portaiden alle 1970-luvulla toteutetut muutokset vaikuttavat rakenteellisesti kevyiltä. Pääsisäänkäynnin osin peilikäyttöön muutetut väliovet ovat 1970-luvulta.

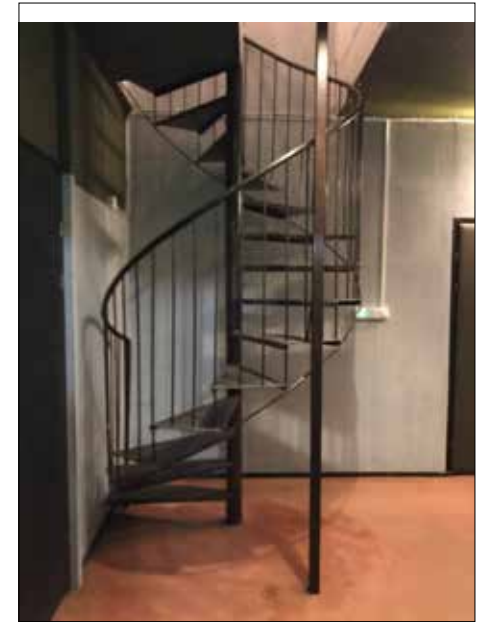
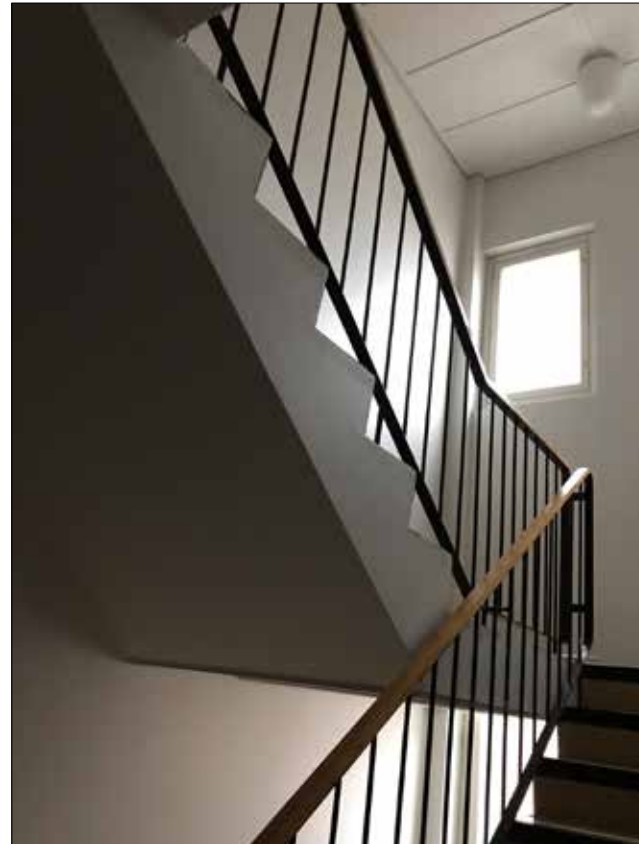

Toisen kerroksen yläaulaa hallitsee edelleen Arvid Bromsin maalaus, joskin värikkäät elokuvamainokset hieman sotkevat kokonaisuutta. Yläaulassa on tallella alkuperäinen kattopanelointi. Kookasta elokuvasalia hallitsevat näyttävät, alkuperäiset kaaripalkit. Elokuvasalien sisustusta on uusittu vuosien varrella. Alkuperäisen juhlasalin näyttämön yläosa on edelleen havaittavissa elokuvasalin takaseinustalla.

Toisen ja kolmannen kerroksen toimitilojen sekä entisen asunnon pohjakaava on säilynyt käytännössä 1970- ja 1980-lukujen muutospiirustusten asussa, mutta pintoja on uusittu runsaasti vielä 2000-luvullakin. Tilat ovat jääneet osittain tyhjilleen.

Sisätiloissa huomattava alkuperäisenä säilyneenä sisustuksena on näyttävien aulan portaiden lisäksi myös länsi- että itäpään alkuperäiset rappukäytävät sekä metallikierreportaat.

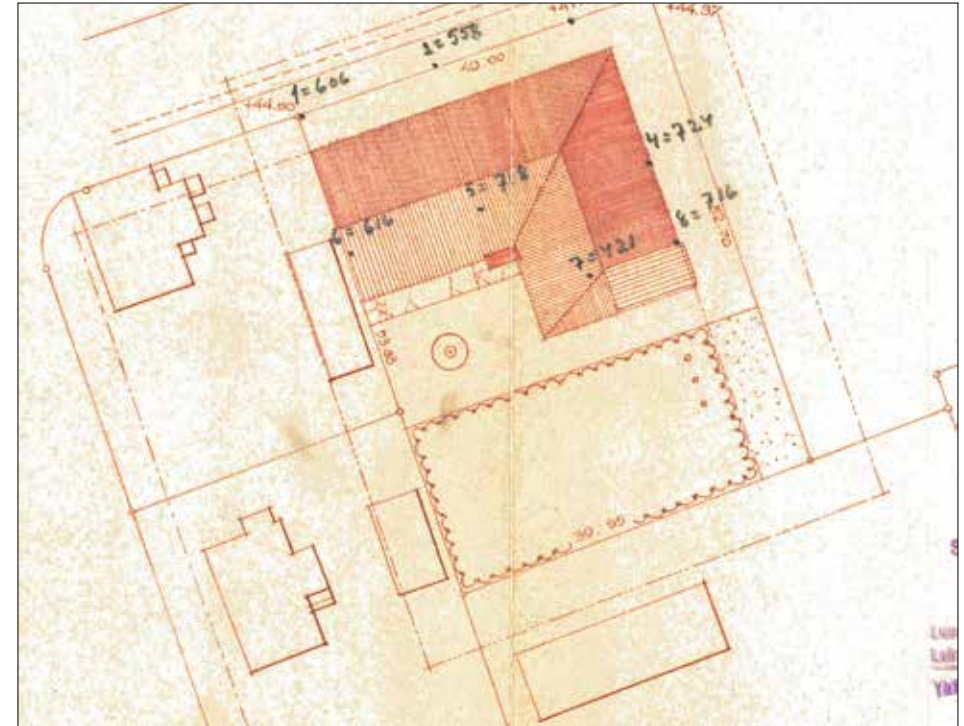
2.4.3. Lähiympäristö ja pihapiiri

Seinäjoen keskustan alue oli pitkään puutalovaltainen ja melko harvaan rakennettu. Tontteja rakennettiin maan kalleuden vuoksi varsin eritasoisesti ja 1930-luvun lopulla keskustassa oli muutama kolmikerroksinen kivirakennus, jotka antoivat kaupunkimaista ilmettä puutalovaltaisessa harvaan rakennetussa taajamassa, jota täplitti vielä siellä täällä viljelykäytössä olevat rakentamattomat alueet. 1950-luvulla kauppalan rakentaminen kiihtyi ja tiilirunkoiset rakennukset antoivat keskustaluueelle modernimpaa ja mittakaavaltaan uudenlaista ilmettä. Samoihin aikoihin keskustan tiilirakentaminen levisi pohjoisemmaksi nykyisen Keskuspuiston ympäristöön.

Kohteen rakentaminen ajoittuu Seinäjoen kauppalan ja maalaiskunnan yhdistämisen ja kaupungiksi julistamisen ajankohtaan (1960) ja tämän aikakauden muutos on edelleen havaittavissa lähiympäristössä esimerkiksi viereisen korttelin aravataloista. Ympäristön rakentaminen kiihtyi 1960–70-luvuilla, jolloin iäkkäämmät ja pienimuotoisemmat puurakennukset hävisivät katukuvasta ja tilalle tuli mittakaavaltaan yhtenäiset, lähes nauhamaiset katujulkisivut.

Maakuntatalo valmistui aikanaan hyvin keskeiselle paikalle ja hallitsi Keskuspuiston ja Maakunta-aukion muodostamaa aluetta. Rakennuksella on edelleen kaupunkikuvallisesti keskeinen sijainti Keskuspuiston varrella. 1950–70-luvulla rakennettu Keskuspuiston ympäristö sekä Maakuntatalon läheisyydessä Kalevankadun varsi edustaa pääosin kolmekerroksista rakentamista ja ajallisesta kerroksellisuudesta huolimatta rakennuskanta muodostaa mittakaavaltaan yhtenäisen kokonaisuuden ja Seinäjoelle ominaisen katunäkymän, jossa lähiympäristön ainoana rikkovana tekijänä on maakunta-aukiolle 2000-luvulla toteutettu korkeampi uudisrakennus.

Oikealla yläkuvassa asemapiirros rakennusta koskevissa alkuperäisissä piirustuksissa. Suunnittelija Niemelä on kaavaillut sisäpihan puolelle suojeluskuntatalon pihapiiriin rajautuvaa viheraluetta tai mahdollisesti urheilukenttää. Rakennuksen eteläiselle seunustalle oli esitetty liuskekivipatiota muistuttavaa aluetta. Alakuvassa Touko Saaren vuoden 1976 muutospiirustuksissa oleva asemapiirros, jossa sisäpihan puoli muutettiin nykyiseen käyttötarkoitukseensa paikoitusalueeksi. Pihapiiri oli yhtenäinen viereisen maakunta-aukion kanssa. (Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonta).

Maakuntatalon rakentaminen ajoittuu Seinäjoen nykyisen keskusta-alueen merkittävään muutosvaiheeseen, jolloin epäsäännöllisesti ja paikoin harvaan rakennettu pääosin puurakennuksista koostuva taajama alkoi muuttua myös mittakaavaltaan. Taajama-aluetta täplitti vielä 1950-luvulla siellä täällä rakentamattomat tontit sekä edelleen viljelyksessä olevat aukeat. 1950-luvulla kaupallisten toimintojen alue laajeni myös pohjoisemmaksi. 1950-luvulla otetussa yläkuvassa aravarahoitteiset kerrostalot ovat juuri valmistuneet. Keskuspuisto on vielä epämääräinen aukio ja Maakuntatalo rakentamatta.

Maakuntatalon tontti sijoittui kaupunkikuvallisesti erittäin keskeiselle paikalle ja linkittyi voimakkaasti viereiseen Maakunta-aukioon / kauppatoriin sekä 1950-luvulla kaavoitettuun Keskuspuistoon. Yhdessä viereisen korttelin Aravarahoitteisten kerrostalojen kanssa rakennus ilmensi Seinäjoen 1950-luvulla alkanutta voimakasta muutosta. Oikealla ylhäällä ympäristö on jo jäsentyneempi ja Keskuspuisto istutuksineen sekä Maakuntatalo on jo valmiina. Myös aravatalojen sisäpihassa on kiinnitetty huomiota viihtyvyyteen. Viljelykset alkavat välittömästi Kauppakadun eteläpuolelta. Oikealla alhaalla ilmakuva vuodelta 1959, jossa näkyy selkeästi Maakuntatalon merkittävä sijainti sekä julkisivujen avautuminen keskeisille aukioille. (Porstua-verkkopalvelu)

Samassa korttelissa naapuritontilla sijaitsee 1920-luvulla valmistunut Alvar Aallon suunnittelema suojeluskuntatalon tontti, jonka rakennuskanta on suojeltu 24.10.2005 rakennussuojelulalla ja jonka pihapiiri muodostaa valtakunnallisesti merkittävän ”Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin talon” RKY-kohteen. Myös moni lähiympäristön 1950–70-luvuilla valmistuneista rakennuksista on huomioitu aikaisemmissa inventoinneissa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittäviksi. Näitä kohteita ovat Maakuntatalon lisäksi: maakunnallisesti merkittäväksi ehdotetut vuosina 1954–59 rakennettujen As Oy Seinälinnan, As Oy Seinänsuun ja As Oy Seinänhovin sekä vuonna 1962 valmistuneen As Oy Seinäjoen Kauppakatu 19 muodostama korttelikokonaisuus, Kauppakatu 9 (1959), Kullervonlinna (1953), Mandinkulma (1963), Pohjolan talo (1964), Puistopolku 12 (1958), PYP:in talo (1951), Torni-talo (1960), Vakuutusyhtiö Salaman talo (1959) sekä vuonna 1976 valmistunut KELA:n toimitalo. Lisäksi Keskuskadun varrella sijaitsevat 1930-luvulla valmistuneet ja maakunnallisesti merkittäviksi kohteiksi ehdolla olevat Vaasantalo sekä Seurahuone ovat suojeltu asemakaavalla.

Maakuntatalo sijaitsee Kalevankadun varressa Seinäjoen kaupallisessa ja hallinnollisessa keskustassa. Rakennus linkittyy edelleen vahvasti viereiseen Keskuspuistoon. Lähiympäristön merkittävin muutos on ollut 2000-luvulla toteutettu uudisrakennus entiselle Maakunta-aukiolle, jonka seurauksena Maakuntatalon toinen pääjulkisivu on jäänyt varjoon ja kaupunkikuvallisesti toissijaisempaan asemaan. Alkuperäisissä rakennuspiirustuksissa sisäpihan puolelle kaavailtiin pientä viheraluetta, joka olisi linkittänyt piha-alueen viereisen suojeluskuntatalon puistomaiseen pihapiiriin. Vuoden 1976 muutospiirustusten mukaan eteläinen piha-alue muutettiin paikoitusalueeksi, jossa oli 43 autopaikkaa ja mitä ilmeisimmin asfaltoitiin viimeistään tässä vaiheessa. Maakunta-aukiota lukuun ottamatta korttelin pohjakaava vastasi tässä vaiheessa nykyistä.

Maakuntatalon piha-alue on edelleen avoinna entisen Maakunta-aukion sekä suojeluskuntatalon suuntaan ja säilynyt siten pohjakaavaltaan alkuperäisenä. Piha-alue toimii käytännössä paikoitustilana ja on nykyasussaan melko vaatimaton.

Oikealla ilmakuvat vuodelta 2015. Kuvissa näkyy selkeästi ympäristön 1960-70-luvulla jatkunut voimakas muutos, mutta myös silloisten kaavamääräysten edesauttama yhtenäinen mittakaava varsinkin rakennusten korkeuden suhteen. Kuvissa näkyvänä ainoana poikkeuksena on 2000-luvulla toteutettu korkeampi kerrostalo.

Kuvat havainnollistavat selkeästi myös Maakuntatalon linkittymistä sekä Keskuspuistoon että viereiseen valtakunnallisesti merkittävään suojeluskuntatalon pihapiiriin. (Kuvat Seinäjoen kaupungin kaavoitus)

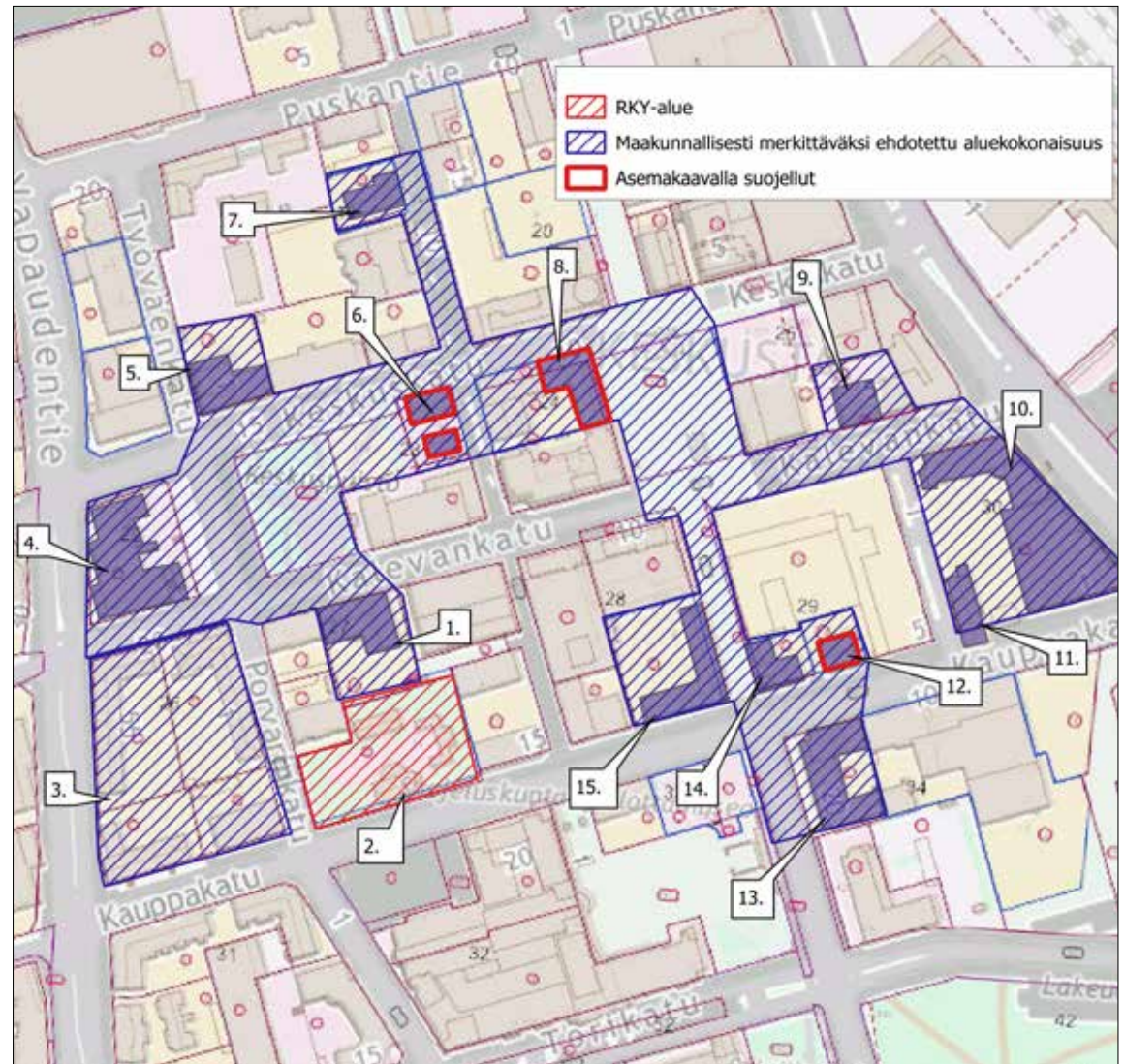
Vaikka ympäristö on muuttunut voimakkaasti vielä 1970-luvulla sekä itäpuolella aivan lähivuosina, erottuu joukosta selkeästi myös kauppalan sekä varhaisen kaupungin aikainen rakennettu kokonaisuus, johon myös Keskuspuisto kuuluu.

Entinen Maakunta-aukio on hävinnyt (vasen alakuva), mutta Maakuntatalon pihapiiri on nykyisessä arkisena asussaankin edelleen avoin ja kiinteässä yhteydessä viereisen suojeluskuntatalon pihapiiriin kanssa.

Vasemmalla lähiympäristön kauppalan ja varhaisemman kaupunkivaiheen rakennukset. Mukaan on rajattu myös 1950-luvulla toteutettu Keskuspuisto.

Voimassa olevat ja esitetyt arvoalueet ja -kohteet. Suojeluskuntatalon pihapiirin RKY-alueen lisäksi maakunnallisesti merkittäviksi ehdotetut aluekokonaisuudet käsittävät korttelin 26 rakennukset sekä ydinkeskustan liikerakennukset.

1. Maakuntatalo, 2. Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin talo, 3. Kortteli 26, 4. Kelan toimitalo 5. Vakuutusyhtiö Salaman talo, 6. Seurahuone, 7. Puistopolku 12, 8. Vaasa Oy:n talo, 9. Torni-talo, 10. Pohjolan talo, 11. Kullervonlinna, 12. Talvitien talo, 13. Mandinkulma, 14. Kauppakatu 9, 15. PYP:n talo.

3. KOHTEEN ARVIOINTI

3.1. Arvottamismenetelmä

Tämän inventoinnin yhteydessä maakuntatalon arvottamisessa on sovellettu Lakia rakennusperinnön suojelemiseksi (498/2010), jonka tavoitteena on turvata rakennetun kulttuuriympäristön ajallinen ja alueellinen monimuotoisuus, vaalia sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää kulttuurisesti kestävää hoitoa. Tässä inventoinnissa ei oteta kantaa rakennuksen suojelukysymykseen. Se ratkaistaan kaavaprosessin yhteydessä. Arvottaminen perustuu aina kenttätöiden ja tutkimuksen avulla kerättyyn tietoon. Pelkästään kohteen ikä, yleinen mielipide tai taloudelliset tekijät eivät ole perusteena kohteen arvottamiseen.

Lain mukaan rakennuksen merkittävyyttä arvioidaan seuraavilla perusteilla:

- 1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
- 2) historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);
- 3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);
- 4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
- 5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai
- 6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

Arvottamiskriteereitä on tarkasteltu seuraavilla kattomääreillä:

Historiallisesti arvokas - Kohde havainnollistaa siihen liittyviä yhteiskunnallisia tai elinkeinohistoriallisia arvoja.

Rakennushistoriallisesti arvokas - Rakennus on oman aikakautensa rakennustavan tyypillinen tai innovatiivinen edustaja ja rakennuksen rakennustaiteelliset ja tekniset kokonaisuudet, ominaispiirteet ja osat ovat hyvin säilyneet.

Rakennustaiteellisesti arvokas - Rakennus on edustava tai laadukas esimerkki aikakautensa arkkitehtuurista tai tunnetun suunnittelijan tuotantoa.

Kaupunkikuvallisesti arvokas - Kohteen sijainti on kaupunkikuvallisesti merkittävä: se on merkittävä osa katu- tai kaupunkinäköalaa tai kiintopiste näkymässä.

3.2. Maakuntatalon arvot

Asemakaavan muutosta varten toteutetun rakennusinventoinnin yhteydessä kerätyn tiedon perusteella voidaan todeta, että **Seinäjoen Maakuntatalolla on sekä paikallista että maakunnallista historiallista, rakennushistoriallista ja –taiteellista sekä kaupunkikuvallista arvoa.**

Maakuntatalo on hallinto-, sivistys-, aate- ja elinkeinohistoriallisesti merkittävä. Se ilmentää Seinäjoen asemaa maakunnan keskuksena ja Etelä-Pohjanmaan alueen voimakasta maakuntahenkeä. Se on toteutettu useiden järjestöjen yhteistyönä ja edustaa maakunnallista urheilu-, järjestö- ja vapaa-ajantoimintaa erityisesti hyvinvointiyhteiskunnan rakentumisen varhaisvuosilta. Toimintaan on osallistunut oman aikansa maakunnallisen järjestötoiminnan keskeisiä vaikuttajia. Rakennus on toiminut liikekäytössä nykypäivään saakka. Nykyinen käyttö elokuvateatterina on jatkunut jo yli neljäkymmentä vuotta.

Maakuntatalo on tärkeä osa nykyisin harvinaistunutta kauppalan aikaista, mutta myös paikkakunnan kaupungistumisen ja lopulta kaupungiksi julistamisen aikaista rakennuskantaa. Rakennus edustaa silloista tavoitteellista arkkitehtuuria, johon liittyy myös hieman myöhemmin toteutetun valtakunnallisesti merkittävän Aalto-keskuksen varhaisvaiheet. Muuta aikakauden julkista rakentamista edustavat kaupungissa muun muassa tyttölyseo (1961, arkkitehdit Sirkka ja Aarre Piirainen)

sekä liikerakennuksista esimerkiksi vakuutusyhtiö Salaman talo (1959, arkkitehdit Riihelä & Kivinen), arkkitehti Touko Saaren suunnittelemaat Torni-talo (1961) ja nk. Mandinkulma (1963) sekä Kauppakatu 9:n liikerakennus (1959).

Rakennustyyppinä, joka on varta vasten toteutettu urheilu-, juhla-, liike- sekä maakunnallisten toimijoiden hallintorakennukseksi symboloimaan maakunnallista yhteistyötä, **Seinäjoen Maakuntatalo edustaa koko maata ajatellen poikkeuksellista rakentamista ja on siten harvinainen.** Siinä yhdistyy seuratalo- ja urheilutaloperinne maakunnallisella tasolla.

Arkkitehtonisesti rakennus on oman aikansa monikäyttöisen julkisen rakentamisen tunnistettava ja laadukas edustaja. Sen ominaispiirteet ovat hyvin säilyneet ja muutokset on toteutettu pääasiassa alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Ulkoasussa sekä suurelta osin myös sisätiloissa toteutetut muutokset ovat kellarikerrosta lukuun ottamatta kevyitä ja mahdollisesti suurelta osin palautettavissa, mutta nykyiselläänkin rakennus ilmentää oman aikansa laadukasta suunnittelua. Maakuntatalon arkkitehtonisten ja kaupunkikuvallisten arvojen vaalimisen kannalta on tärkeä varmistaa alkuperäisinä säilyneiden tai palautettavissa olevien rakenteiden ja rakennuksen identiteetin olennaisesti kuuluvien ominaispiirteiden säilyminen. **Rakennuksen merkittävimmät ominaispiirteet ovat kaksi hyvin säilynyttä pääjulkisivua, jotka avautuvat itään sekä Keskuspuiston suuntaan.** Julkisivujen aukotus on säilynyt pääosin alkuperäisenä. Myös juhlasalin ikkunat ja takasivulla suojeluskuntatalon suuntaan avautuva lasiseinä ovat alkuperäisiä.

Sisätiloissa tärkeimpiä säilytettäviä piirteitä ovat alkuperäinen juhlasalin aulan portaikko, aulan, portaikon ja lasiseinän muodostama kokonaisuus, yläaulassa sijaitseva taiteilija Arvid Bromsin maakuntatalolle lahjoituksena toteuttama ainutlaatuinen maalaus ”Lakeuden kansan vaellus” sekä suurimmassa elokuvasalissa edelleen selkeästi erottuva alkuperäisen juhlasalin näyttävä kehäpalkisto. Pääaulassa on tallella alkuperäisiä pintoja lattiassa ja katossa. Sisätiloissa on säilynyt lisäksi sekä rakennuksen länsi- ja itäpäissä alkuperäiset rappukäytävät kaiteineen.

Rakennuksella on kaupunkikuvallista merkitystä sekä nykypäivän että rakennusajankohtansa kannalta. Sijoittuminen aikanaan vieressä olleen Maakunta-aukion / kauppatorin ja 1950-luvulla kaavoitetun Keskuspuiston välittömään läheisyyteen kertoo sekä rakennuksen että alueen silloisesta arvostuksesta. Tämä yhteys todentuu edelleen rakennuksen kahden pääjulkisivun kautta. Nykyisin entisen Maakunta-aukion paikalle valmistuneen uudisrakennuksen seurauksena itäinen julkisivu on jäänyt pimentoon, mutta on edelleen edustava ja arkkitehtonisesti kahdesta julkisivusta jopa merkityksellisempi.

Maakuntatalo muodostaa oman ajallisen ja osin myös arkkitehtonisen kokonaisuuden lähiympäristön muun kauppalan aikaisen rakennuskannan kanssa. Kalevankadun varrella, Keskuspuiston ympäristössä sekä muualla lähiympäristössä sijaitsee 1950–70-luvulla valmistunutta rakennuskantaa, joka muodostaa ajallisesta kerroksellisuudestaan huolimatta mittakaavallisesti yhtenäisen ja Seinäjoelle ominaisen matalan kaupunkikuvallisen kokonaisuuden, jota rikkoo välittömässä lähiympäristössä ainoastaan entiselle Maakunta-aukiolle valmistunut korkeampi kerrostalo. Keskuspuiston ympäristö on erityisen herkkä mittakaavasta poikkeaville muutoksille.

Maakuntatalon eteläpuolella samassa korttelissa sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä 1920-luvulla rakennettu Etelä-Pohjanmaan Suojeluskuntapiirin rakennuskokonaisuus, joka edustaa historiallisesti myös maakunnallista toimintaa ja korostaa osaltaan Seinäjoen roolia maakunnallisena keskuksena. Maakuntatalon takasivulla oleva kookas lasiseinä sijoittuu niin, että siitä on avautunut näkymä suojeluskuntatalon puistomaiseen pihapiiriin. Tällä on korostettu näiden rakennusten linkittymistä toisiinsa.

Uhkakuvat

Rakennuksen alkuperäisten ominaispiirteiden ja yksityiskohtien sekä alkuperäisilmeeseen soveltuvien materiaalien häviäminen (runkomalli, julkisivujen yksityiskohdat ja materiaalivalinnat: aukotus, kookkaat alkuperäiset juhlasalin sekä takasivun ikkunat sekä sisätilojen säilyneet pinnat sekä kiinteä sisustus). Mittakaavan muutos sekä rakennuksen alkuperäiseen, rakennusajankohdalle tyypilliseen ilmeeseen, että ympäristöön nähden.

Keskuspuiston ympäristön sekä Maakuntatalon korttelin mittakaavan muutos. Maakuntatalon ja Suojeluskuntatalon pihapiirien välisen yhteyden katoaminen. Nykyään harvinaisen Seinäjoen kauppalan aikaisen rakennuskannan enempi häviäminen katukuvasta.

Lähdeluettelo

Hirvonen, Tuomo: *Seinäjoen ydinkeskustan olennaiset kehitysvaiheet ja sen 1950–70-lukujen rakennusperinnön arvottamisperiaatteita*. Tampereen Teknillinen Yliopisto – Arkkitehtuurin laitos. 2015.

Myllymäki, Elina: *Kiinteistökehityskohteena Seinäjoen Maakuntatalo*. SeAMK Tekniikka. Rakennustekniikan tutkinto-ohjelma 2018.

Pyykkönen, Teijo (toim.): *Liikuntapaikat kulttuuriympäristönä – Opas arviointiin*. Liikuntatieteellinen seura ja Museovirasto 2013.

Tolonen, Ilpo & Rapila, Alpo K.: *Eteläpohjalaisen urheilun historia. SVUL Etelä-Pohjanmaan piiri 1908–1983*. Seinäjoki 1983.

Etelä-Pohjanmaan Maakunta- ja Urheilutalosaatiön vuosikertomukset 1957, 1960, 1973 ja 1974.

Ilkka-lehti: 22.12.1957, 14.1.1958, 9.2.1958, 10.3.1958, 12.3.1958, 14.3.1958, 16.3.1958, 17.3.1958, 30.3.1958.

AIKAISEMMAT INVENTOINNIT:

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus. Saatsi Arkkitehdit 2019.

Niukko, Kirsi: Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017. Etelä-Pohjanmaan Liitto 2017.

Rauhala, Jenni: Rakennusinventointi Seinäjoen kaupungin keskusta-alueella. Etelä-Pohjanmaan maakuntamu-seo 2011.

Saari-lahti, Sini: Seinäjoen keskusta-alueen rakennusinventointi ja toimenpide-ehdotukset osayleiskaavaa varten. Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo 2017.

Aihio Arkkitehdit Oy, KOY Seinäjoen maakuntatalo. Rakennusinventointi 10.8.2020

LAUSUNNOT:

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakuntataloa koskevat lausunnot ja päätökset 9.4.2018, 26.4.2018 ja 10.12.2018.

Museoviraston Maakuntatalon rakennussuojelua koskeva lausunto 8.10.2018

KARTAT:

Seinäjoen kaupungin karttapalvelu

RAKENNUSPIIRUSTUKSET:

Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonnan arkisto

VALOKUVAT:

Porstua-verkkopalvelu

Seinäjoen kaupungin kaavoitus